

Samanställning enkätsvar

Februari 2026

Innehåll

01	Om urval, utskick och antal svar
02	Om respondenterna
03	Läsguide till denna sammanställning
04	Indikatorfrågor: Acceptans, Inflytande och Framtidstro
05	Frågor om: Identitet, Mötesplatser, Trygghet och Gemenskap
06	Ytterligare synpunkter & medskick från kirunabor
07	Analys och nästa steg

Om urval, utskick antal svar

- En enkät med frågor om uppfattningen av samhällsomvandling i Kiruna skickades ut i november 2025.
- Enkäten skickades ut i form av ett vykort med en QR-kod med en möjlighet att begära en pappersenkät med svarspostkuvert.
- Enkäten skickades totalt till 1868 hushåll och svarsperioden var ca 2 veckor.
- Urvalet omfattade vart femte slumpmässigt utvalt hushåll och mottagare (från 16 år) i Kiruna och i närliggande samhällen.
- För urvalet användes Marknadsinformations urvalstjänst som hämtar data från Skatteverkets databas.
- Enkäten innehåller både frågor med svarsalternativ och öppna fritextfrågor och besvaras anonymt.
- Enkäten besvarades av 374 personer av vilka 11 via svarspost.

Så här såg vykortutskicket ut

Hej!

Kopplat till den pågående samhällsomvandlingen och den nya deformationsprognosen vill vi på LKAB utvärdera hur Kirunabor upplever utvecklingen i samhället, öka möjligheter för inflytande och säkerställa framtidsstro för Kirunas utveckling. Du har fått denna enkät eftersom du bor i Kiruna med omnejd och därmed påverkas av förändringarna. Enkäten har skickats till vart femte slumpmässigt utvalt hushåll och mottagare i Kiruna och i närliggande samhällen.

Syftet med enkäten är att öka kunskapen om hur LKAB:s gruvverksamhet och samhällsomvandlingen påverkar det lokala samhället. Resultaten kommer att användas för att planera framtida dialoger och samverkansprojekt i Kiruna. Enkäten innehåller både frågor med svarsalternativ och öppna frågor där du kan dela med dig av dina tankar och förslag. Dina svar är helt anonyma och kan inte spåras.

Vi uppskattar verkligen att du tar dig tid att delta!
För genomförandet av enkätundersökningen har vi anlitat konsultföretaget Hifab AB. Dina svar önskar vi senast den **5 december**.

Svara på enkäten genom att skanna QR-koden med din mobilkamera.
Du kommer då direkt till den digitala enkäten.

Tack för din medverkan! Hälsningar

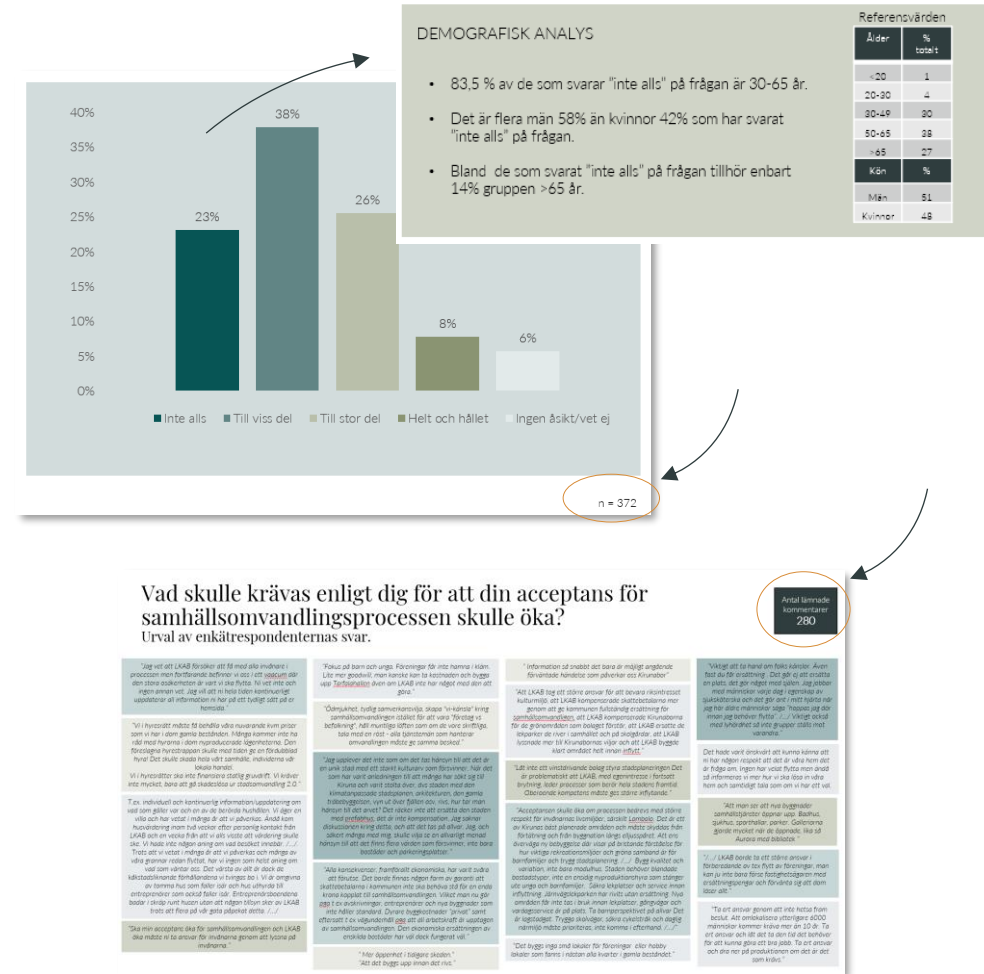

Har du frågor om enkäten, eller önskar du svara på frågorna genom en pappersenkät? Hör av dig senast den **27 november** till: kadri.koppel@hifab.se, så får du hem en pappersenkät med tillhörande svarskuvert. Rubricera mejlet med "enkät Kiruna".
Har du frågor gällande LKAB:s sociala hållbarhetsarbete lokalt, är du välkommen att kontakta: **Chloé Hansson**, via E-post: chloe.hansson@lkab.com

PP Sverige, Port Payé

Guide för läsandet av denna samanställning och tolkning av Kirunabors kommentarer

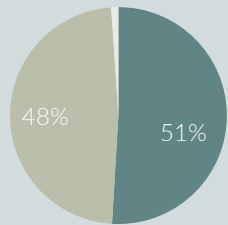
- Denna sammanställning är ett arbetsdokument som visar systematiserad rådata och riktar sig till LKABs medarbetare som i sitt dagliga arbete kommer i kontakt med samhällsomvandling i Kiruna. Syftet har varit att sammanställa enkätresultat och sammanfatta, organisera och exemplifiera de **2585 kommentarer och förslag** som Kirunabor har delat med sig av. Ska denna sammanställning presenteras, behöver en del bilder kortas ner och organiseras om.
- I denna sammanställning hittar en både kvantitativt underlag utifrån ställda enkätfrågor och bilder med sammanfattningar på kommentarerna, samt citat.
- Storlek på det kvantitativa urvalet (n) ligger i genomsnitt på 371. Att n-talet varierar, beror på att alla respondenter inte har valt att svara på alla frågor. Urvalets storlek står under diagrammen (se bild till höger där n=372). Det totala antalet lämnade kommentarer till fritext frågor som ligger till grund för urvalet som finns med på bilder med citaten, är markerad med "Antal lämnade kommentarer".
- Vid kvantitativa frågor har vi tittat närmare på eventuella demografiska skillnader, dvs om någon av åldersgrupperna 30-49 år, 50-65 år eller >65 år eller kön är överrepresenterad bland svarsalternativen. Om detta har varit fallet finns informationen om detta med i rutan som heter "Demografisk analys". I denna ruta finns även referensvärden att jämföra resultaten med (se bilden till höger). Om rutan med namnet "Demografisk analys" saknas bredvid diagrammet, betyder det att det inte funnits signifikanta skillnader i hur män/kvinnor eller de olika åldersgrupperna ställer sig till frågan.
- När det gäller analys av kvalitativa svar har syftet varit att kartlägga vilka teman lyfts mest frekvent och beskriva återkommande teman som är viktiga för kirunabor och hur de hänger samman med varandra.
- Till varje diagram tillhör en bild som representerar ett urval av citat på ställd fråga. Vid urvalet har det varit viktigt att täcka alla temaområden som nämns samtidigt som man lyfter flera citat som faktiskt svarar på frågan och kan användas som underlag för vidare arbete. Det har även varit ett syfte att hålla en rimlig balans mellan kommentarer från kvinnor och män, såväl som från alla representerade åldersgrupper.
- Det är vanligt vid denna typ av studier att negativa fritextsvar lämnas i högre grad är positiva svar, även om diagrammet visar att det är lika många som är positivt respektive negativt inställda i frågan.
- Tre av enkätfrågorna är markerade som indikatorfrågor: Acceptans, Inflytande och Framtidstro. Dessa är de allra viktigaste för LKAB att följa upp kontinuerligt för att stärka arbetet med samhällsengagemang och samhällsutveckling. Även frågor om identitet, trygghet, mötesplatser och gemenskap är centrala för social hållbarhet och bidrar till att nyansera perspektiv som påverkar både framtidstro i Kiruna och acceptansen för samhällsomvandlingen, samt behovet av att skapa möjligheter för inflytande.

Om Respondenterna

Kön

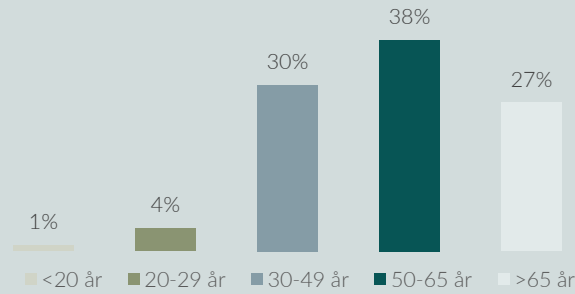

Man Kvinna Annat/vill ej ange

n = 370

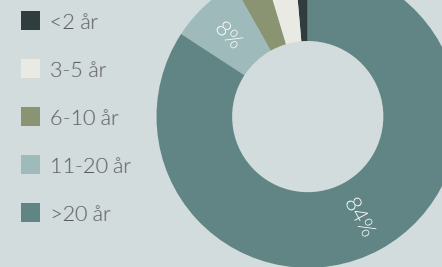
Ålder

n = 372

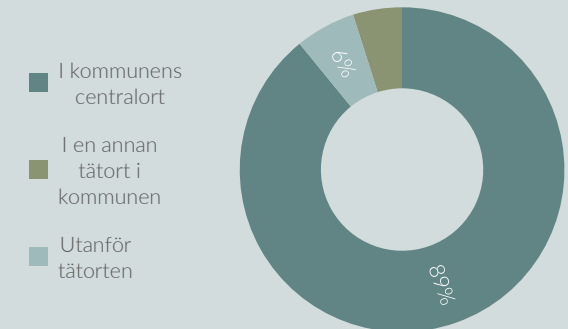
Hur länge har du bott i Kiruna?

n = 373

Var i kommunen bor du?

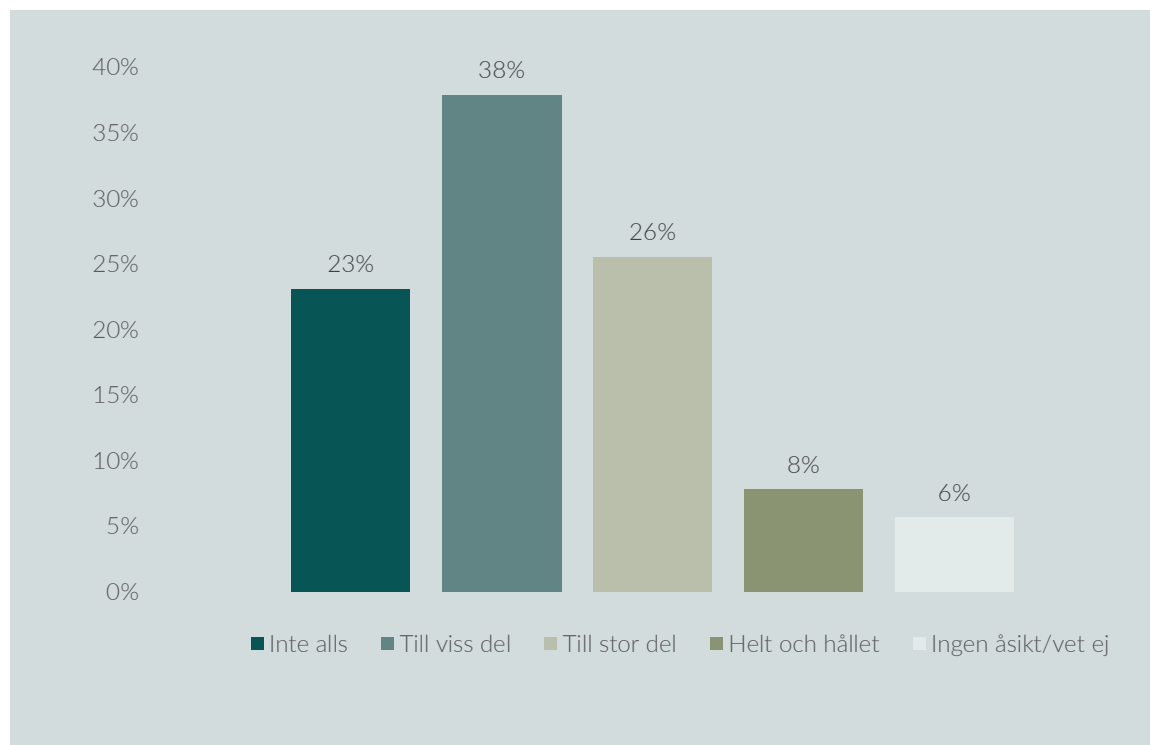
n = 374

Indikatorfrågor

Om acceptans, inflytande och framtidstro

Tycker du att den pågående samhällsomvandlingen har skötts på ett acceptabelt sätt?

Med acceptabelt menar vi att LKAB har delat tillräcklig och tydlig information, att möjlighet till dialog har getts; att den ekonomiska kompensationen för bostäder och verksamhetslokaler upplevs rättvist mm.

n = 372

DEMOGRAFISK ANALYS

- 83,5 % av de som svarar "inte alls" på frågan är 30-65 år.
- Det är flera män 58% än kvinnor 42% som har svarat "inte alls" på frågan.
- Bland de som svarat "inte alls" på frågan tillhör enbart 14% gruppen >65 år.

Referensvärden

Alder	% totalt
<20	1
20-30	4
30-49	30
50-65	38
>65	27
Kön	%
Män	51
Kvinnor	48

Analysen av respondenternas kommentarer (n=280) visar att även om 30% av alla kommentarer på acceptans-frågan rör ekonomisk kompensation, påverkas acceptansen för samhällsomvandlingsprocessen av flera samverkande aspekter som bland annat boendemiljö, bostadsutbud och samhällsservice. Se sammanfattningar utifrån kirunabornas kommentarer av de faktorerna som påverkar acceptans på nästa bild.

Sammanfattningar på respondenternas svar på frågan: **Vad skulle krävas enligt dig för att din acceptans för samhällsomvandlingsprocessen skulle öka?**

Ekonomisk kompensation

För att öka acceptansen vill många ha rättvis och full kompensation, helst nyckel mot nyckel, så att ingen drabbas av högre kostnader eller lån.

Hyresgäster och bostadsrättsinnehavare ska gå skadeslösa, och LKAB bör ta hela det ekonomiska ansvaret, även för kommunens kostnader.

Information och Kommunikation

Många efterfrågar mer och tydligare information i ett tidigt skede, med kontinuerliga uppdateringar och klara tidsplaner för flytt och ersättningsbostäder. Transparens och ärlighet är centralt – invånarna vill slippa ovisshet, ryktesspridning och hemlighetsmakeri, samt få en tydlig vision för framtiden.

Tidplan och framförhållning

Invånarna efterfrågar tydliga och realistiska tidsplaner med bättre framförhållning och besked i god tid. Acceptansen ökar om nytt byggs innan det gamla rivs, så att människor slipper leva i ovisshet eller "limbo". Dessutom betonas behovet av planering som är långsiktig, rättvis och barnvänlig, med ersättningar, samhällsfunktioner och boendemiljö på plats innan avveckling.

Bostadsutbud och boendemiljö

Invånarna vill se fler och mer varierade bostäder med rimliga kostnader och god kvalitet, samt att nya områden planeras med grönytor, lekplatser och trygg miljö för barn innan inflyttning. Acceptansen ökar om livsmiljöer och rekreationsområden bevaras, och om nybyggnation sker med respekt för trivsel, service och långsiktig hållbarhet.

Samhällsservice och föreningsliv

Invånarna vill att samhällsviktiga funktioner som skola, vård, omsorg och idrottsanläggningar byggs och fungerar innan avveckling, samt att föreningslivet och mötesplatser får stöd för att överleva. Acceptansen ökar om LKAB, kommunen och staten tar ett tydligt gemensamt ansvar för samhällsutvecklingen, inklusive satsningar på barn, ungdomar och kultur, så att Kiruna förblir en attraktiv och levande stad.

Inflytande och delaktighet

Invånarna vill ha större möjlighet att påverka och bli lyssnade på, genom tidiga och inkluderande dialoger med både LKAB och kommunen. Acceptansen ökar om människor får valmöjlighet kring bostadsplacering och om processen präglas av hänsyn till invånarnas önskemål och värden, med tydligare samarbete mellan aktörer för att skapa en rättvis och transparent planering

Infrastruktur

Invånarna efterfrågar bättre vägar och underhåll, fler parkeringsmöjligheter och tydlig information om trafikförändringar. Acceptansen ökar om infrastrukturen förbättras och planeras så att vardagen fungerar smidigt under omvandlingen.

Förtroende och bemötande

Invånarna efterfrågar ödmjukhet, transparens och respekt i kommunikationen, med en tydlig vilja till samverkan och gemensamma mål. Acceptansen ökar om det finns personlig kontakt och konsekventa besked, samt att löften hålls och processen präglas av ärlighet och omtanke om människors situation.

Kulturhistoria och identitet

Invånarna vill att fler kulturhistoriskt värdefulla byggnader bevaras och flyttas, såsom äldre trähus, Bläckhornen och brandstationen, för att inte förlora stadens identitet och minnen. Acceptansen ökar om processen visar större hänsyn till Kirunas unika kulturarv och historia, istället för att ersätta det med standardiserade nybyggen.

Psykosociala aspekter

Invånarna betonar vikten av att ta hänsyn till människors känslor och livssituation, eftersom ekonomisk ersättning inte kan kompensera för förlusten av hem, gemenskap och minnen. Acceptansen ökar om processen präglas av lyhördhet och respekt, och om stöd erbjuds för att hantera den psykiska belastningen som omvandlingen medför.

Vad skulle krävas enligt dig för att din acceptans för samhällsomvandlingsprocessen skulle öka?

Urval av enkätrespondenternas citat

Antal lämnade
kommentarer
280

"Jag vet att LKAB försöker att få med alla invånare i processen men fortfarande befinner vi oss i ett vacuum där den stora osäkerheten är vart vi ska flytta. Ni vet inte och ingen annan vet. Jag vill att ni hela tiden kontinuerligt uppdaterar all information ni har på ett tydligt sätt på er hemsida."

"Vi i hyresrätt måste få behålla våra nuvarande kvm priser som vi har i dom gamla bestånden. Många kommer inte ha råd med hyrorna i dom nyproducerade lägenheterna. Den föreslagna hyrestrappan skulle med tiden ge en fördubblad hyra! Det skulle skada hela vårt samhälle, individerna vår lokala handel.

Vi i hyresrätter ska inte finansiera statlig gruvdrift. Vi kräver inte mycket, bara att gå skadslösa ur stadsomvandling 2.0."

T.ex. individuell och kontinuerlig information/uppdatering om vad som gäller var och en av de berörda hushållen. Vi äger en villa och har vetat i många år att vi påverkas. Ändå kom husvärdering inom två veckor efter personlig kontakt från LKAB och en vecka från att vi alls visste att värdering skulle ske. Vi hade inte någon aning om vad besöket innebär. /.../. Trots att vi vetat i många år att vi påverkas och många av våra grannar redan flyttat, har vi ingen som helst aning om vad som väntar oss. Det värsta av allt är dock de kåkstadslänkande förhållandena vi tvingas bo i. Vi är omgivna av tomma hus som faller isär och hus uthyrda till entreprenörer som också faller isär. Entreprenörsboendena badar i skräp runt husen utan att någon tillsyn sker av LKAB trots att flera på vår gata påpekat detta. /.../

"Ska min acceptans öka för samhällsomvandlingen och LKAB öka måste ni ta ansvar för invånarna genom att lyssna på invånarna."

"Fokus på barn och unga. Föreningar får inte hamna i kläm. Lite mer goodwill, man kanske kan ta kostnaden och bygga upp Tarfalalahallen även om LKAB inte har något med den att göra."

"Ödmjukhet, tydlig samverkansvilja, skapa "vi-känsla" kring samhällsomvandlingen istället för att vara "företag vs befolkning", håll muntliga löften som om de vore skriftliga, tala med en röst - alla tjänstemän som hanterar omvandlingen måste ge samma besked."

"Jag upplever det inte som om det tas hänsyn till att det är en unik stad med ett starkt kulturarv som försvinner. När det som har varit anledningen till att många har sökt sig till Kiruna och varit stolta över, dvs staden med den klimatanpassade stadsplanen, arkitekturen, den gamla träbebyggelsen, vyn ut över fjällen osv, rivs, hur tar man hänsyn till det arvet? Det räcker inte att ersätta den staden med prefabhus, det är inte compensation. Jag saknar diskussionen kring detta, och att det tas på allvar. Jag, och säkert många med mig, skulle vilja se en allvarligt menad hänsyn till att det finns flera värden som försvinner, inte bara bostäder och parkeringsplatser."

"Alla konsekvenser, framförallt ekonomiska, har varit svåra att förutse. Det borde finnas någon form av garanti att skattebetalarna i kommunen inte ska behöva stå för en enda krona kopplat till samhällsomvandlingen. Vilket man nu gör pga t ex avskrivningar, entreprenörer och nya byggnader som inte håller standard. Dyrare byggkostnader "privat" samt eftersatt t ex vägunderhåll pga att all arbetskraft är upptagen av samhällsomvandlingen. Den ekonomiska ersättningen av enskilda bostäder har väl dock fungerat väl."

"Mer öppenhet i tidigare skeden."
"Att det byggs upp innan det rivs."

"Information så snabbt det bara är möjligt angående förväntade händelse som påverkar oss Kirunabor"

"Att LKAB tog ett större ansvar för att bevara riksintresset kulturmiljö, att LKAB kompenserade skattebetalarna mer genom att ge kommunen fullständig ersättning för samhällsomvandlingen, att LKAB kompenserade Kirunaborna för de grönområden som bolaget förstör, att LKAB ersatte de lekparkar de river i samhället och på skolgårdar, att LKAB lyssnade mer till Kirunabornas viljor och att LKAB byggde klart området helt innan inflytt."

"Låt inte ett vinstdrivande bolag styra stadsplaneringen Det är problematiskt att LKAB, med egenintresse i fortsatt brytning, leder processer som berör hela stadens framtid. Oberoende kompetens måste ges större inflytande."

"Acceptansen skulle öka om processen bedrevs med större respekt för invånarnas livsmiljöer, särskilt Lombolo. Det är ett av Kirunas bäst planerade områden och måste skyddas från förtätning och från byggnation längs elljusspåret. Att ens överväga ny bebyggelse där visar på bristande förståelse för hur viktiga rekreativsmiljöer och gröna samband är för barnfamiljer och trygg stadsplanering. /.../ Bygg kvalitet och variation, inte bara modulhus. Staden behöver blandade bostadstyper, inte en ensidig nyproduktionshyra som stänger ute unga och barnfamiljer. Säkra lekplatser och service innan inflyttning. Järnvägslekparken har rivits utan ersättning. Nya områden får inte tas i bruk innan lekplatser, gångvägar och vardagsservice är på plats. Ta barnperspektivet på allvar Det är lagstadgat. Trygga skolvägar, säkra cykelstråk och daglig närmiljö måste prioriteras, inte komma i efterhand. /.../"

"Det byggs inga små lokaler för föreningar eller hobby lokaler som fanns i nästan alla kvarter i gamla beståndet."

"Viktigt att ta hand om folks känslor. Även fast du får ersättning. Det går ej att ersätta en plats, det gör något med själen. Jag jobbar med människor varje dag i egenskap av sjuksköterska och det gör ont i mitt hjärta när jag hör äldre människor säga "hoppas jag dör innan jag behöver flytta". /.../ Viktigt också med lyhördhet så inte grupper ställs mot varandra."

Det hade varit önskvärt att kunna känna att ni har någon respekt att det är våra hem det är fråga om. Ingen har velat flytta men ändå så informeras vi mer hur vi ska lösa in våra hem och samtidigt tala som om vi har ett val.

"Att man ser att nya byggnader samhällstjänster öppnar upp. Badhus, sjukhus, sporthallar, parker. Gallerierna gjorde mycket när de öppnade, lika så Aurora med bibliotek "

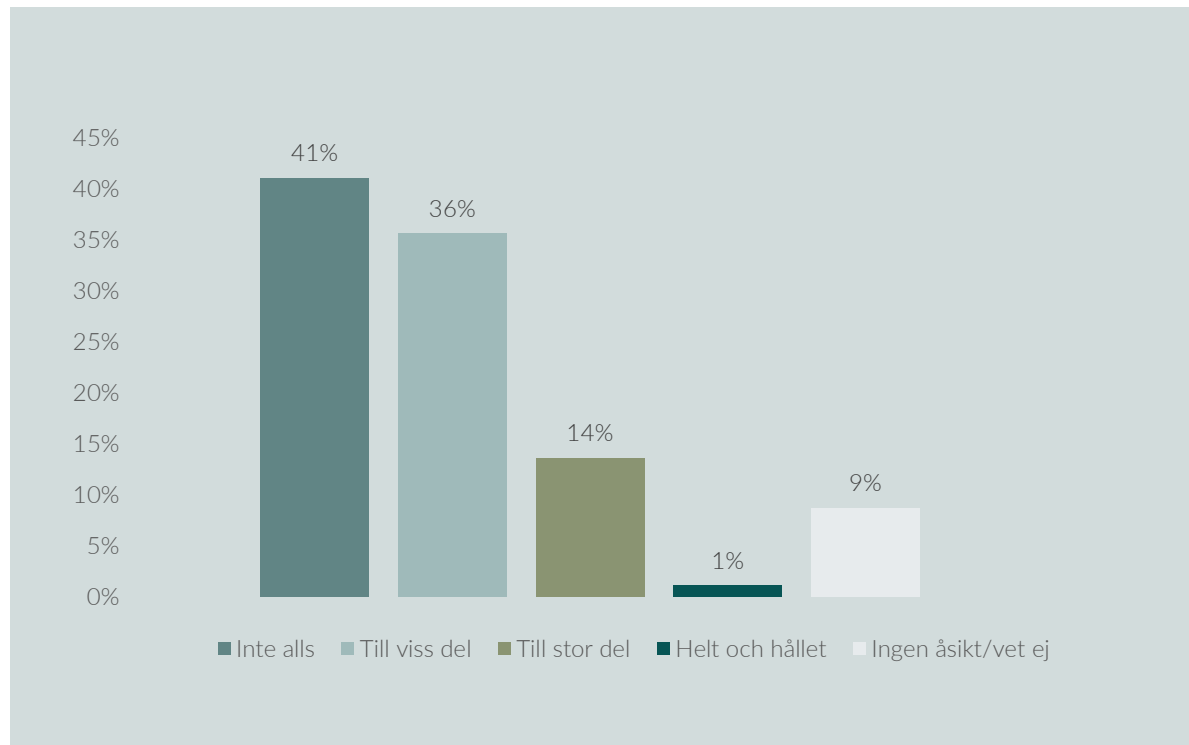
"/.../ LKAB borde ta ett större ansvar i förberedande av tex flytt av föreningar, man kan ju inte bara förse fastighetsägaren med ersättningspengar och förvänta sig att dom löser allt."

"Ta ert ansvar genom att inte hetsa fram beslut. Att omlokalisera ytterligare 6000 människor kommer kräva mer än 10 år. Ta ert ansvar och låt det ta den tid det behöver för att kunna göra ett bra jobb. Ta ert ansvar och dra ner på produktionen om det är det som krävs."

Tycker du att invånare i Kiruna har haft inflytande under samhällsomvandlingsprocessen?

Med inflytande menar vi möjlighet att tycka till och påverka samhällsomvandlingsprocessen och hur Kiruna utvecklas

Indikatorfråga

n = 369

DEMOGRAFISK ANALYS

- 77% av de som har svarat "inte alls" på frågan är 30-65 år. Bland de är 57,5% män och 42,5% är kvinnor.
- 14% av de som svarat "inte alls" på frågan tillhör gruppen >65 år samtidigt som 40% av de som svarar "till stor del" eller "helt och hållet" på frågan, tillhör gruppen > 65 år.

Referensvärden

Ålder	% totalt
<20	1
20-30	4
30-49	30
50-65	38
>65	27
Kön	%
Män	51
Kvinnor	48

Analysen av respondenternas kommentarer (n=216) visar att kirunabor efterfrågar dialog som leder till ökat inflytande och reella möjligheter att påverka. Svaren på frågan "Vad vill du ha mer inflytande över?" visar att det för kirunabor är minst lika viktigt att kunna påverka utformningen av den egna bostaden som att kunna påverka samhällsplaneringen – exempelvis var nya utvecklingsområden planeras att etableras och hur de ska utformas och hur samhällsomvandlingen ska verka för ett levande samhälle och livskvalité i Kiruna. Se sammanfattningar utifrån kirunabornas kommentarer av de faktorerna som påverkar acceptans på nästa bild.

Sammanfattningar på respondenternas svar på frågan:

Vad skulle du vilja ha mera inflytande över?

Utformning egen bostad

Många vill ha större inflytande över placering och utformning av nya bostäder, inklusive möjlighet att välja område, tomt och hustyp. Det finns önskemål om varierade boendeformer, bättre planlösningar, grönytor, större förvaringsutrymmen samt att undvika trånga områden och skapa bostäder med bra solläge och utsikt. Flera betonar vikten av tidig och tydlig information samt att invånarnas synpunkter tas med innan beslut fattas.

Boendemiljö och livskvalitet

Invånarna efterfrågar mer inflytande över bevarandet av kulturhistoriska byggnader, utformningen av nya bostadsområden och hur grönområden, friluftsmiljöer och motionsspår ska värnas och utvecklas. Kirunabor efterfrågar att fortsatt närhet och tillgänglighet till grön- och motionsområden. Många uttrycker oro över att viktiga identitetsbärande miljöer riskerar att försvinna.

Ekonomiska aspekter

Invånarna efterfrågar framför allt större inflytande över ersättningsmodellerna och upplever att dagens ekonomiska villkor är orättvisa, oförutsägbara och leder till att människor förlorar trygghet i samband med samhällsomvandlingen.

Många vill se nyckel-mot-nyckel-lösningar, rättvisa värderingar, möjlighet att få nya fastigheter istället för pengar.

De ekonomiska aspekter lyfts såväl av hyresgäster, bostadsrättsägare som villaägare. Det finns också en stark önskan om att ekonomiska resurser från LKAB ska komma

Kirunas samhälle, service och invånare till del i större utsträckning, inklusive satsningar på skola, sjukvård och bostäder.

Samhällsplanering

Invånarna uttrycker en tydlig önskan om större inflytande över stadsplaneringen, särskilt när det gäller var nya bostadsområden placeras och hur det utformas, hur klimat, funktionalitet och estetiska värden ska tas tillvara. Man efterfrågar fler anpassningar till klimatet och lösningar som liknar det äldre Kirunas gällande trivsel, trygghet och naturanknytning. Det finns också en stark vilja att bevara kulturmiljöer och fungerande områden, samt att invånarnas lokalkunskap och erfarenheter ska väga tyngre i beslut som påverkar hela stadens framtid.

Beslutsprocess och dialog

Invånarna uttrycker ett starkt behov av mer inflytande, tidigare information och en öppnare, mer transparent dialog kring samhällsomvandlingen. Många upplever att de inte blir lyssnade på, att beslut tas över deras huvuden och att informationen från både kommun och LKAB är otillräcklig eller för sen, vilket skapar oro och frustration. Det finns också en tydlig önskan om fler och återkommande möjligheter att tycka till, att synpunkter faktiskt beaktas samt att processen ska ske mer korrekt, rättvist och i dialog med de berörda.

Vad skulle du vilja mer inflytande över? Berätta gärna

Urval av enkätrespondenternas svar

Antal lämnade
kommentarer
216

"Jag skulle vilja ha större inflytande över bostadsfrågor och hur nya bostäder planeras och byggs. Det är viktigt för mig att invånarnas synpunkter tas i beaktande innan beslut fattas, särskilt när det gäller tidpunkt för rivningar, framtagande av nya bostadsområden samt hur tillgängligheten och prisnivån påverkas."

"Det är till viss del naturligt att medborgarna inte kan ha inflytande i särskilt många delar kring var, hur, när osv. Dock skulle det vara konstruktivt att ha haft tätare medborgardialoger, avsätta budget för att göra åtgärder som inte direkt har med påverkade delar att göra utan som är önskemål av typen "nu när vi ändå gör allt det här, kan vi inte fixa det här som varit fel/avigt så länge". Föra en öppnare och mer transparent dialog. Mer stöttning för att skapa ett levande samhälle, inte bara med byggnader utan fylla dem med Kirunabornas önskemål"

"Mycket besviken på att gamla husen inte bevaras i större utsträckning. T.ex att det byggdes ett gamla Kiruna. Detta med tanke på historien, att Kiruna var före sin tid med bostadsbyggandet för arbetare."

"Placering och utformandet av bostadsrätt områden. Hänsyn till hur vi lever i vardagen."

"Mer och tätare dialoger. Ibland är ingen information också information."

"Utformningen av staden och dess förmågor."

"Var de nya villatomterna kommer att vara."

"Ha omröstningar vilka lokaler, hus och föreningar som man anser vara viktiga för Kiruna och dess invånare. Då skulle det vara ett demokratiskt inflytande över vad majoriteten vill bevara."

"Jag skulle vilja ha större inflytande över hur kulturmiljöer bevaras och hur framtida bostadsområden planeras, särskilt med tanke på vad som gör dagens opåverkade områden som Lombolo attraktiva. LKAB behöver i högre grad lyssna på de som bor i påverkansområdena och ta tillvara den kunskap vi Korunabor sitter på om våra egna livsmiljöer. De kulturmiljöer som återstår är viktiga både för identitet och kontinuitet, och det är avgörande att fler byggnader och miljöer flyttas och bevaras innan de går förlorade för alltid. Lika viktigt är det att förstärka områden som Lombolo uppskattas: den genomtänkta planeringen, grönytorna, tryggheten och närheten till rekreation. Om nya bostadsområden ska vara attraktiva måste dessa kvaliteter tas tillvara. Att förtäta Lombolo eller bygga igen rekreativstråk som elljusspåret skulle förstöra det som människor värdesätter i dag, och därför behöver boendes erfarenheter och önskemål få en mycket större roll i processen. Det är först när LKAB utgår från kulturmiljön, lyssnar på invånarna och bevarar de kvaliteter som redan fungerar som samhällsomvandlingen kan få ett bredare stöd."

"Bygg där vi Kirunabor vill bo. Bygg med utsikt över fjällen. Om det inte går att bygga med utsikt över Kebnemassivet bygg med utsikt över lågfjällen. Låt oss vara med och tycka till om arkitekturen. Bygg inte fler "baltbaracker". Bygg vackra funktionella byggnader. Så som det var i gamla Kiruna. Ta er tiden att lyssna på Kirunaborna."

"Möjlighet att som sakägare kunna erbjudas motsvarande värden i den nya platsen med närhet till natur, friluftsområden mm."

"Utemiljön med grönområden och aktivitetsområden för barn ex lekparken kring handelsområdet, så barnfamiljer kan ta en paus under shopping. Stadsparken ska vara anpassad för barnfamiljer med möjligheter till aktiviteter både sommar(bollspel) och vinter(skridskoåkning) Möjligheter till fikapaus (bänkar och bord)."

"Detta är tex första gången jag får komma till tals via en enkät. Enkäter borde vara mycket mer förekommande så LK hela tiden får veta vad kirunaborna tycker. På infomötet efter beskedet var svaren från LK få och väldigt övergripande."

"Mer inflytande över allmänna och publika platser, rulle enorm utformandet av spelet, lekplatser, torg, offentliga lokaler. Samt nya typer av behov och önskemål för föreningslokaler eller gemensamma kulturlokaler och idrottslokaler."

"Ge ungdomarna mer att prata vad dom vill ha för det är dom som tar över staffettpinnen av oss gamlingar."

"Att man erbjuder människor att tycka till och bilda opinion på plattformar som är oberoende av LKAB och kommunledning."

"Varför ska LKAB äga frågan om hur min framtida boendesituation ska vara."

"Glöm inte att vi bor kvar i rivningsområden 10-15 år. Det behövs tillfälliga evenemangsplatser i gamla delen."

"Eftersom det handlar om en tvångsflyttning/bortdrivning så bättre inflytande över ersättningsalternativen."

"Utformande av infrastrukturen, arkitektur."

"Mer och individuell information per gata. Vilka funktioner samhällsfunktioner som flyttas."

"Bevara friluftsliv, fågelliv, idrott, hälsa."

"Beakta invånarnas upplevelser och behov i mycket större utsträckning."

"Min egen livsmiljö skulle jag vilja ha inflytande över. När jag tvingas riva mitt hus och flytta vill jag ha möjlighet att påverka plats och utformning av mitt boende. Jag vill inte ha ett Älvsbyhus bredvid en myr. "

"Synpunkter har efterfrågats i vissa skeden. Dock tveksamt hur mkt som egentligen har tagits i beaktning. För mig är det viktigt att närhet till natur och friluftsliv består under samhällsomvandlingen, att det man flyttar in i är färdigt med markarbeten, cykelvägar närhet till butik och skolor etc. Måste se till helheten och inte bara ett kvarter i taget."

"Få säga vad jag tycker och att synpunkterna sparas och bemöts på ett vettigt sätt."

"Allt! Vi har ju inget att säga till om. Ni kör över oss helt och håller och tycker dessutom ni är generösa."

"Ta in förslag på vad som kan göras av de avvecklade områdena."

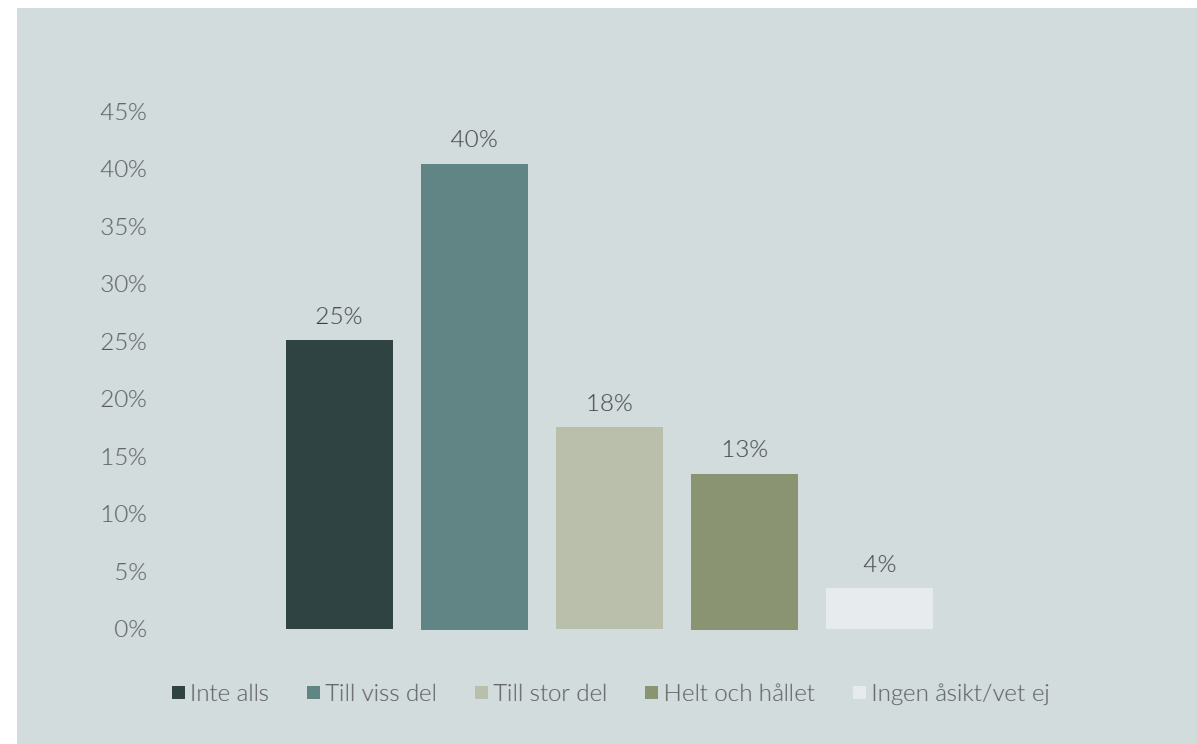
"Vara med och delta i diskussionen om hur man kommit fram till detta med den föreslagna hyrestrappan!"

"Lättare att få plats för släpvagn och mer plats i bostaden för all fritidsutrustning."

"Fasadfärger."

Känner du framtidstro för orten Kiruna?

Med framtidstro menar vi att Kiruna upplevs som en bra plats att bo och leva på – både idag och i framtiden.

n = 371

DEMOGRAFISK ANALYS

- 43,5% bland de som svarar "inte alls" är 30-49 år.
- 16% av de som svarar "inte alls" är <65 år.
- 58% bland de som svarar "helt och hållet" eller "till stor är män.

Referensvärden

Ålder	% totalt
<20	1
20-30	4
30-49	30
50-65	38
>65	27
Kön	%
Män	51
Kvinnor	48

Analysen av respondenternas kommentarer på frågan *Vad tycker du skulle kunna göras för att samhällsomvandlingen ska stärka framtidstron för Kiruna och dess invånare?* (n=228) visar att aspekter som påverkar invånarnas framtidstro sammanfaller till stor del med aspekter som lyfts gällande acceptansen för samhällsomvandlingsprocessen. Teman som lyfts mest frekvent av respondenterna är: Bostäder & boendemiljö, Livskraftigt samhälle & framtidstro samt Skola, vård & omsorg. Se vidare på nästa bild där kirunabors medskick finns sammanfattade.

Vad tycker du skulle kunna göras för att samhällsomvandlingen ska stärka framtidstron för Kiruna och dess invånare?

Sammanfattning av respondenternas svar

Bostäder och Boendemiljö

Det finns en tydlig oro för bostadsbristen i Kiruna. Många vill se fler och mer varierade bostäder som byggs innan rivning, till rimliga priser och med god planering. Nya områden bör ha grönområden, infrastruktur och närhet till skolor för att skapa trygghet och trivsel.

Ekonomi och Kompensation

Många betonar behovet av rättvis kompensation och att invånarna inte ska drabbas ekonomiskt av omvandlingen. Invånarna menar att framtidstron skulle stärkas om kommunen fick större ekonomisk kompensation för de stora kostnader som samhällsomvandlingen innebär. De anser att staten och LKAB behöver ta ett större ansvar, så att varken kommunen eller invånarna drabbas ekonomiskt och att resurserna i större utsträckning stannar i Kiruna.

Livskraftigt samhälle och Framtidsvision

Respondenterna efterfrågar en tydlig och långsiktig framtidsvision som skapar attraktivitet och framtidstro. Viktiga inslag är att minska fly-in/fly-out, satsa på bofasta invånare, hållbar stadsplanering, grönområden och mötesplatser. Man vill se positiv kommunikation, målbilder, och att fokus ligger på utveckling före avveckling. Unik identitet, gemenskap och praktiska lösningar som gör Kiruna till en stad där människor vill bo kvar och flytta till är avgörande.

Skola, Vård och Omsorg

Många uttrycker oro för bristande sjukvård och skolor i Kiruna och efterfrågar snabba satsningar på ett modernt sjukhus med fulla funktioner (BB, kirurgi, tandvård) samt välfungerande skolor och trygghetsboenden. Respondenterna betonar att dessa grundläggande samhällsfunktioner är avgörande för framtidstro och för att människor ska vilja bo kvar eller flytta till Kiruna.

Fritid, Kultur och Mötesplatser

Respondenterna efterfrågar fler mötesplatser, aktiviteter för barn och ungdomar, idrottsanläggningar, grönområden och kulturmiljöer som bevaras. Det är viktigt att skapa rekreationsytor, lekparkar, evenemang och service innan inflyttning för att signalera att Kiruna är en levande stad. Många betonar sponsring av lokal idrott, stöd till föreningsliv och att närheten till naturen bevaras för att stärka gemenskap, stolthet och framtidstro.

Information och Kommunikation

Respondenterna efterfrågar tydliga och öppna besked om tidsplaner, bostadsbyggande och framtida lösningar. Brist på information skapar oro och ovisshet, vilket gör att människor tappar framtidstro. Önskemål finns om ärlighet, raka svar och kontinuerlig kommunikation kring vad som ska hända och när.

Delaktighet och Inflytande

Invånarna efterfrågar mer inflytande, delaktighet och att beslutsfattare lyssnar på deras åsikter. Det är viktigt att processen blir långsiktig, förutsägbar och inkluderande, där medborgarnas önskemål tas på allvar och omsätts i konkreta åtgärder. Många betonar behovet av dialog och att undvika att människor känner sig överkörda.

Ansvar och Förutsättningar

Många betonar att LKAB och staten måste ta ett större ansvar för samhällsomvandlingen. Det handlar om att ersätta kommunen för merkostnader, säkerställa resurser för skola, vård och omsorg, samt skapa ekonomiska förutsättningar som gör det möjligt för människor att bo kvar. Ärlig kommunikation, samarbete, empati och att en del av LKAB:s vinster stannar lokalt lyfts som avgörande för framtidstro.

Vad tycker du skulle kunna göras för att samhällsomvandlingen ska stärka framtidstron för Kiruna och dess invånare?

Urval av enkätrespondenternas svar

Antal
kommentarer
228

"Bostäder och skolor är grunden för hela samhället. De bör prioriteras högt."

"Fokus på ett samhällsbygge där hållbarhet och utveckling är i fokus, inte kostnader. /.../ Risken är att vi på många sätt kommer bli ett varnande exempel istället för en förebild när det gäller mycket av det som sker nu. Det måste förändras, snabbt."

"Att en del av LKABs vinster skulle stanna kvar i kommunen som ger så mycket till staten." /.../

"Bostadsbyggande samt bygg av skolor, aktivitetsområden, satsa på mjuka värden så barnfamiljer vill flytta till Kiruna. Vi behöver bofasta skattebetalare i Kiruna."

"Berätta om vad, hur, när, mål, mm om vad som händer och hur det kommer se ut. Ovissheten gör att folk lämnar."

"Placering av nya bostäder på attraktiva platser."

"Inte bygga Kiruna som ett nytt Tokyo eller ett barackläger. Staden behöver mer ytor och mer plats för friluftsliv. Det byggs heller inte hållbara hus som man känner kan hålla i 100år till, drift och underhåll på det nya blir bara dyrare och dyrare just för att man inte bygger hållbart."

"Min framtidstro försvann när jag såg era planer på att förstöra Lombolo i LKAB Framtid. Ett beslut att bygga bostäder på Lombolospåret och radera det grönområde som fick mig och min partner att bosätta oss på här skulle vara droppen som får bägaren att rinna över och få min familj att lämna Kiruna. Och jag tror inte att vi är ensamma. Tänk till i stadsplaneringen och förstör inte befintliga bostadsområden som är attraktiva idag."

"Flytta LKAB huvudkontor till Kiruna."

"Förstår att det finns regler för hur och vad man som företag kan "stå för" i samhället/i det kommunala uppdraget. Men det borde finnas mer man kan göra med t ex sponsring av ungdomsidrott så att barnen slipper sälja grejer för 100 000/säsong (oavsett idrott) för att kunna åka buss till bortamatcherna. Ta ansvar för vissa skoterleder kanske?"

"Samhällsomvandling är inte bara byggnader, det är också en ny möjlighet att skapa samhörighet, öppenhet och framtidstro. Kirunaborna känns allt mer slutna, konservativa och många verkar känna att nu ger de upp och flyttar söderut."

"Ge en tydlig framtidsvision för de som omfattas nu. Den behöver verkligen kommuniceras ut."

"Fler nya industrier och utbildningar."

"Känslan är att vi bygger ett luftslott. Barnen får inte mjölk men man bygger galna stadshus och badhus. Hur ska man kunna driva dessa palats i framtiden. Ett mer modest syn på behov där fokus är på användbarhet, robusthet, möjlighet till enkla reparationer. Byggnader som är praktiska, billiga i drift och lätta att ta hand om. Och helt galet energieffektiva vore också önskvärt i Arktis. Allt för att minska framtida kostnader för kommunen och en ett längre liv för staden."

"Kiruna är en stad för de starka människorna idag. Har man tänkt skaffa barn eller bli sjuk då ska man bo någon annanstans. Jag vill att Kiruna ska vara för alla men så är det inte idag. Ett sjukhus med bb och akut kirurgi hade gjort skillnad här!

"Att varje byggnad/hus ersätts med ny oavsett om nuvarande ägare tar ersättning och flyttar från Kiruna."

"LKAB borde ändra kurs till 100 % vad gäller sponsring av idrott etc. Som det är idag så väljer ni att ge merparten av era sponsorbidrag till föreningar och idrottare som inte bor och verkar i malmfälten. /.../ Dessa miljoner i sponsring bör istället till 100% tilldelas malmfälten där de gör mycket större nytta. Satsa på ungdomsidrotten så kanske ni får en och annan av ungdomarna att stanna kvar i Kiruna och på det viset så säkrar ni kanske framtida gruvarbetare. /.../

"Jobba med symbolfrågor såsom ännu fler lekparkar, ännu fler träd, gratis arrangemang, fler aktiviteter för barn och unga, bygg en egen sporthall, det går inte att vänta på kommunen."

/.../ "Det skulle det behövas en enkät för att se vad tonåringar vill. Det är dem som ska bo kvar här så dem borde få ha lite mer att säga, nån som lyssnar på dem." /.../

"Ny stadsnära järnvägsstation, sjukhus med kompletta kompetenser (BB, m m)."

"Ta vara på allas intressen inte vara hockey."

"LKAB måste kliva in och ta ansvar på riktigt för att min framtidstro ska återvända. Min tro på Kiruna kommer upphöra helt om LKAB fortsätter som nu med att riva byggnader som Kirunaborna vill bevara, bygger enkla barackbostäder och dåligt planerade bostadsområden där bilen har större plats än människorna och river lekparkar utan att ersätta med nya. LKAB behöver vara mer ödmjuka och lyssna mer på Kirunaborna. LKAB måste ersätta kommunen bättre så kommunen kan fokusera på sitt huvuduppdrag: skola, vård och omsorg."

"Att veta att det kommer finnas en fungerade infrastruktur som bra skolor. Vård och omsorg. Idrottsanläggningar och kultur."

"Skapa visioner och se till att infria dem. Visualisera nya områden och lev sedan upp till dem. Bättre dialog med kommunen! Samarbeta. Skapa en enad front."

Attityden från LKAB måste ändras, hittills har man bara kört över vi som bor här. Passar det inte så är det bara att sticka." /.../

"Lyssna mer! Bevara vår möjlighet till friluftsliv."

"Vinterstaden Kiruna! Ta vara på allt runt omkring det."

"Ta hänsyn till rennärigen."

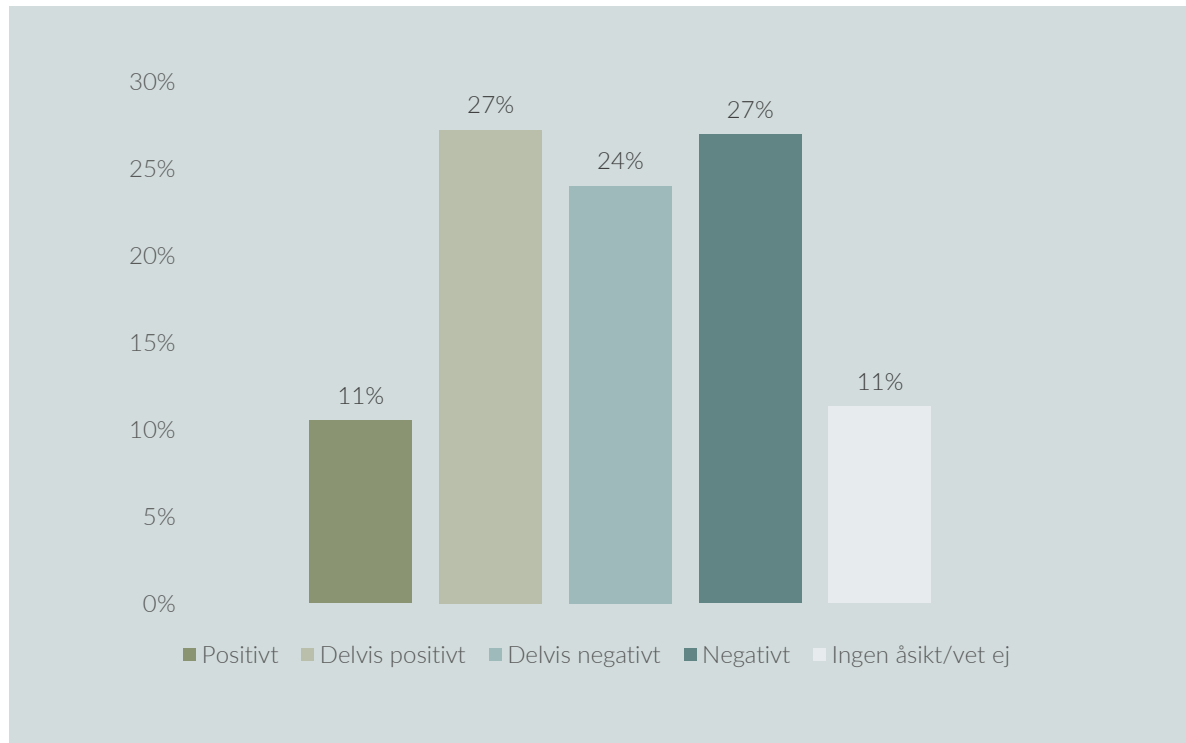
/.../ "Fokus måste flyttas från vad som försvinner till vad som kommer."

"Att Kiruna som stad går före gruvan."

"För att samhällsomvandlingen ska stärka framtidstron behöver processen vara långsiktig, förutsägbar och inkluderande, där invånare får inflytande över hur staden utvecklas. Om områden som Lombolo bevaras och utvecklas varsamt, med skyddade elljusspår, grönytor och välplanerade kvarter, skapas trygghet och kontinuitet som ger människor mod att planera sina liv här. Att kulturmiljöer räddas, lokala mötesplatser och föreningsliv bevaras, och service samt rekreationsytor finns på plats innan inflyttning, ger tydliga signaler om att Kiruna är en stad med framtid. Variation i bostäder och väl genomtänkt stadsplanering stärker känslan av ett levande samhälle, vilket skapar stolthet, delaktighet och hopp för stadens fortsatta utveckling."

Hur bedömer du att serviceutbudet i Kiruna har påverkats under samhällsomvandlingen?

Med serviceutbud menar vi den samlade mängden av offentliga och privata tjänster och funktioner som finns tillgängliga som: affärer, vård/omsorg, skola, förskola, kollektivtrafik, turistservice och andra verksamheter som invånare eller besökare kan använda

n = 371

KRITISKA RÖSTER LYFTER:

Oro för barnens vardag och framtid. Skolor rivs eller stängs utan tydliga ersättningar.

Centralisering till nya centrum har lett till minskad närhet, sämre spontanitet och en krångligare vardag, särskilt för boende utanför NKC

Utflyttning, svagt stadsliv och svårigheter att behålla arbetskraft ger en stad som utvecklas snabbt men saknar långsiktig attraktionskraft.

Vardagsnära service och små verksamheter upplevs försvinna snabbare än de ersätts.

Kollektivtrafiken upplevs opålitlig, särskilt kvällar och helger, vilket begränsar rörelsefrihet och deltagande i arbete, skola, kultur och fritid.

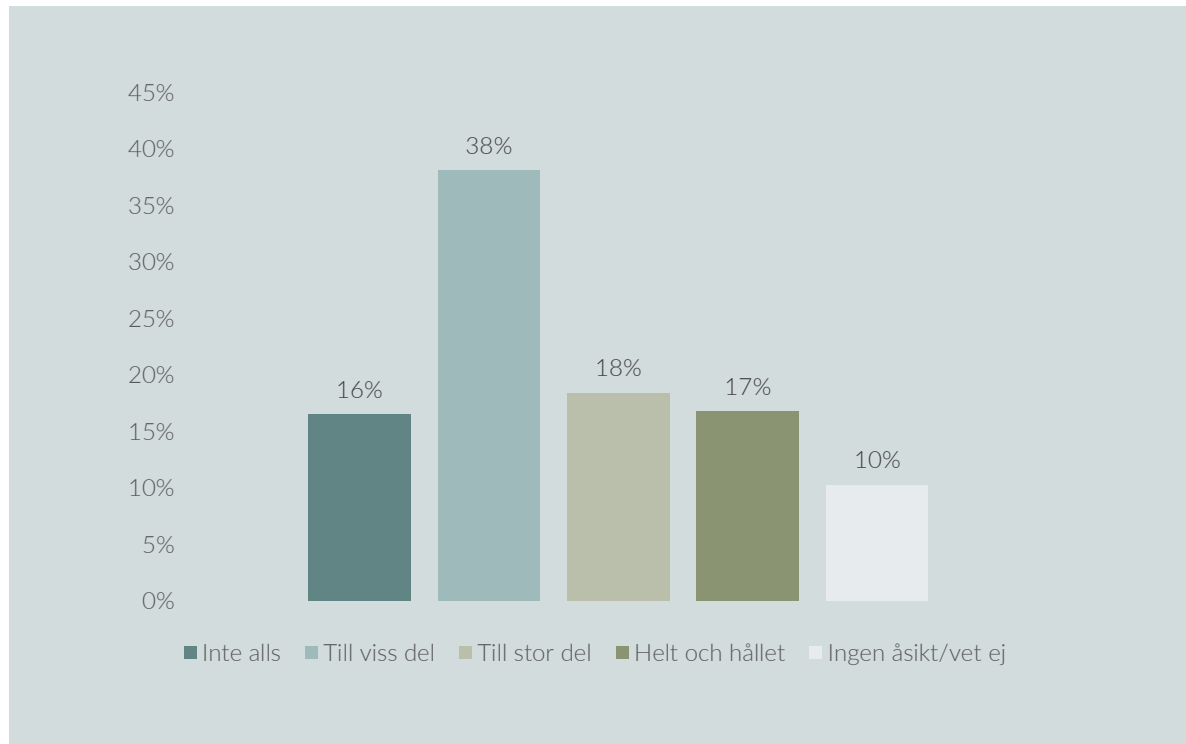
Sjukhuset och omsorgen upplevs hårt ansträngda, samtidigt som osäkerhet kring framtida lösningar och brist på information skapar otrygghet.

POSITIVA RÖSTER LYFTER:

Förtätningen av centrum har förbättrat tillgängligheten till service och utbud

Det finns en försiktig optimism, där vissa upplever att kollektivtrafiken börjat fungera bättre än tidigare.

Ser du dig själv som en del av framtiden i Kiruna?

n = 370

DEMOGRAFISK ANALYS

- Andelen kvinnor (52,5%) är högre än andelen män (47,5%) bland de som svarar "inte alls" eller "tills viss del".
- Bland de som svarar "till stor del" och "helt och hållet" är andelen män högre (60%) än andelen kvinnor (40%).

Referensvärden

Ålder	% totalt
<20	1
20-30	4
30-49	30
50-65	38
>65	27
Kön	%
Män	51
Kvinnor	48

Huruvida man ser sig själv som en del av Kirunas framtid beror på samma frågeställningar som lyfts vid föregående fråga. Teman som lyfts mest frekvent är:

Framtiden av skolan, vård och omsorg i Kiruna

Attraktiviteten av (framtida) boendemiljöer och egen bostad & kostnad

Process, möjlighet för inflytande och samarbetsviljan

Om du svarat ”Inte alls”, ”Till viss del” eller ”Vet ej” på föregående fråga, vad skulle krävas för att du skulle se dig själv som en del av Kirunas framtid?

Urval av enkätrespondenternas citat

Antal
kommentarer
190

”Att jag får bo i en bostad i mera gammalt stuk med träd och grönt utanför fönstret till en rimlig kostnad. Att som hyresgäst kompenseras med en hyrestrappa är inte acceptabelt. Villaägarna är de som i vart fall blir kompenserade i större grad än övriga. Jag vill mao ha ett boende som jag trivs med. Sedan vill jag att stan utvecklas så att det är lätt att utöva idrott, friluftsliv och att det finns ett rikt kulturliv.”

”Beror på hur LKAB säkerställer att områden som blir kvar fortfarande är attraktiva och tillgängliga.”

”Bostäder till unga med drägliga hyror, bättre och finare utomhusmiljö.”

”Lägre hyror, nått att göra förutom att jobba, finare och mysigare miljö i nya centrum, lite livskvalitet.”

”Hopp om bra förutsättningar för barnen till utbildning och utbud av fritidsaktiviteter.”

”Fungerande skolor med behörig personal. Tillgänglig hälso- och sjukvård. Äldreomsorg som möter upp de behov som finns. En möjlighet för mindre föreningar att finnas och växa. Ett kulturliv som bärs av innevånare och inte inköpt finkultur.”

”Att varje byggnad/hus ersätts med ny oavsett om nuvarande ägare tar ersättning och flyttar från Kiruna.”

”Bättre kommunikationer, bättre kulturutbud, öppnare och själsligt varmare samhälle, minskad trångsynthet och betongkonservatism, framtidsstro och förändringsvilja istället för ökad nostalgi och längtan efter någon diffus dåtid.”

”Stora steg mot en positiv utveckling. På det personliga planet är boendet viktigt. Jag skulle känna positivitet kring att bygga nytt, med frihet kring hur och var jag bor. Att tex få bygga ett egen-ritat hus på sluttningsarna ovan Karhuniemi eller Aptas, det skulle ge mig en helt annan framtidsyn än risken att hamna i ett prefabhus på ett gammalt industriområde.”

”Jag vill känna mig lika trygg i mitt val av läge att bo på i framtiden som jag gjorde när jag köpte mitt nuvarande hus. Här vet jag att jag har nära till flera mindre förskolor, närhet till två grundskolor, närhet till mataffär och naturm närhet till idrottsanläggningar. Jag upplever knappt något byggstök. Och det är så jag vill ha det, men jag vet inte vad jag får. Att bo kvar känns som att riskera att köpa grisen i säcken.”

”Jag vill bo i ett område som är klart. Jag orkar inte med ett kaos, jag orkar inte med alla de val som kommer med att välja ett nytt hus. Jag vill inte behöva ”stå på mig” för att allt det jag har idag ersätts på ett korrekt sätt. Jag vill inte flytta in i ett nybyggt hus där allt är stressbyggt för att hinna, och alla fel som följer med det.”

”Bättre kollektivtrafik, bättre plogade gångstigar, mer grönområden där grasmattor klipps. Mer lokaler där föreningar kan vara, belysning efter gångstigar. Vintersnåpassade parkeringar.”

”Ett fungerande samhälle där man arbetar tillsammans för framtiden. Där LKAB är mer transparanta och bjuder in bättre.”

”Jag bor fantastiskt! Har hela övervåningen själv i ett gammalt trähus med högt i tak och generösa ytor för en rimlig hyra. Jo de kallas bläckhorn. Området jag bor på är helt unikt med stora ytor kring de små husen och gott om plats. Vi pratar om Bolagsområdet. Jag har mycket svårt att tänka mig ett annat boende i Kiruna. Så svaret på frågan måste tyvärr vara att det som skulle krävas är ett motsvarande område i nya Kiruna.”

”Att man på allvar satsar att bygga samhället inte bara flytta på det.”

”Bättre framtid för barn. I dagsläget flyttas barn runt från skola till skola. Minimala tomter, lekparkar blir mindre och sämre. I dagsläget ska man åka till kurravaara för att hitta en vettig lekpark.”

”Släppa fler och större tomter så man kan bygga mer hus till exempel.”

”Bättre skola. Vi är en familj med utbildning som ger oss möjlighet att jobba vart vi vill i landet, Kiruna kommer inte bli den stad jag vill att min dotter växer upp i.”

”Jag bor på ett väldigt fint område på Luossa. Den dagen jag måste flytta därifrån så vet jag faktiskt inte om jag blir kvar. Här har jag så när till naturen och friluftsliv.

”Akutkirurgi och BB. Bristen på sjukvård gör mig otrygg.”

”Att vi fick bättre sjukvård, tandvård och tågförbindelser.”

”Mitt hjärta finns i Kiruna men bristen på människor i arbetsför ålder, resurser i kommunhuset, det måste anställas även fler akademiker som kan planera, beräkna och organisera och inte gamla sammentaliteten att stadshuset ska tömmas och att det bara är ”riktiga” arbetare som ska in. Ett vårdbiträde är värd sin vikt i guld att vårdsbära gamla och en duktig controller möjliggör det.”

”Jag vet inte om jag orkar bo kvar när det kommer vara en byggarbetsplats i så många år till. Även fast jag älskar denna plats. Jag vill kunna känna mig trygg med bra infrastruktur.”

”Svårt, det är i grunden Kirunabornas negativa grundinställning till det mesta som gör kommunen oattraktiv.”

”Att det skulle finnas möjlighet att bygga, köpa, hyra ett boende till ett pris man har råd med.”

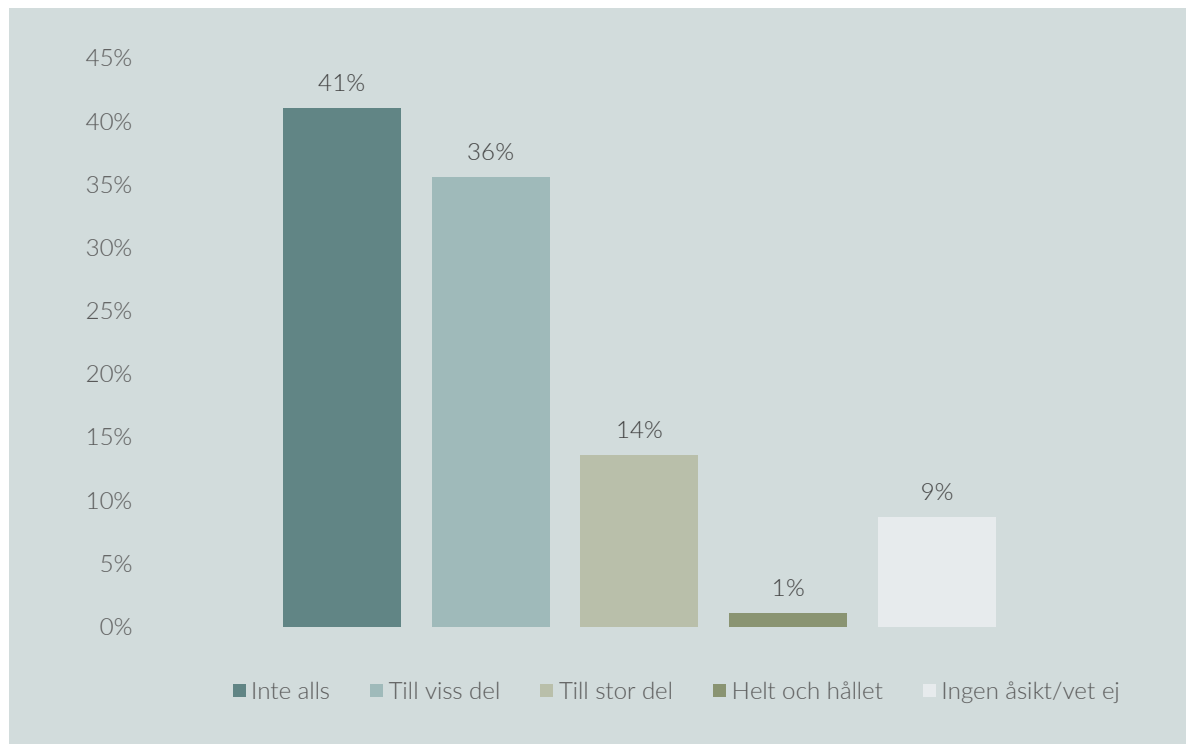
”Smockan med Kyrkogatan, Luossa och allt däremellan har rubbat mig helt. Tappat förtroendet totalt. Bott i Kiruna hela mitt liv och aldrig velat flytta, förrän nu..”

Frågor om

identitet, mötesplatser, trygghet och gemenskap

Tycker du att Kirunas identitet har beaktats och tagits till vara på under samhällsomvandlingen?

Med Kirunas identitet menar vi det som uppfattas som typiskt för Kiruna – det som kännetecknar platsen och är betydelsefullt för Kirunabor, såsom kultur, historia, miljö, gemenskap och lokala traditioner.

n = 371

KRITISKA RÖSTER LYFTER:

Historiska, klimatanpassade stadsbyggnads-principer
Har inte beaktats

Trä-bebyggelse av kvalitetsvirke med variationsrik färgsättning
ersätts av monoton nybyggnation av sämre kvalité

Parker, träd, grönområden och gångstråk - utrymmen mellan husen som utmärker Kiruna, riskeras försvinna

Identitet som fjäll-stad med fjällutsikt har förlorats

Oro för Kiruna som idrotts-stad med ett rikt föreningsliv

Oro för Kiruna som friluftsstad med närhet till rekreation och fritidsaktiviteter

POSITIVA RÖSTER LYFTER:

Flera lokala aktörer med kompetens om platsen och vinterförhållanden ska planera stadens utformning

Den nya Kiruna ska erbjuda aktiviteter för barn, ungdomar och vuxna. Satsa på mindre arrangemang viktiga för Kirunabor & identitet

Fånga upp de unika med gamla Kiruna och integrera det i det nya. Ny stad och ny identitet?

Vad tycker du skulle kunna göras för att Kirunas identitet ska bli mer synlig och få större utrymme under samhällsomvandlingen?

Urval av enkätrespondenternas citat

Antal lämnade
kommentarer
222

"För att Kirunas identitet ska bli mer synlig och få ett större utrymme under stadsomvandlingen anser jag att man bör bevara och lyfta fram det som gör staden unik. Detta kan innebära att integrera mer av det kulturella arvet, historien och de lokala traditionerna i utformningen av de nya områdena. Genom att involvera invånarna i processen och ta hänsyn till deras perspektiv kan man säkerställa att Kirunas själ och identitet inte går förlorade under utvecklingen."

"Mer detaljer i utformning av fasader exempelvis samt mer träd och växtlighet."

"I LKAB:s byggprojekt finns varken Kirunas själ eller någon själ alls. Bygg inte billiga modullägenheter till att börja med. Ta vara på bolagets historia med Lundbohms storslagana visioner för vackra arbetarbostäder om ni vill bevara Kirunas själ. Låt det kosta lite pengar under ritstadiet av nybyggnation. Låt färg och form och kreativitet, som kännetecknat Kirunas arkitektur, ta plats i nya projekt istället för att ha fokus på att bygga så billigt som möjligt."

"Satsa på ungdomar och barn och deras aktiviteter. Skejthall, musikhus och sporthallar, ridhus. Satsa på fina boendet åt äldre, så att vi som idag är medelålders vill stanna kvar här när vi blir gamla. Se över en ombyggnation av Mommas. Bygg lägre bostäder i trä med trevliga färger. Fånga upp det gamla Kiruna i det nya och lägg energi på att ta vara på det unika."

"Få in mer tex konst som visar tornedalingar, kväner och lantalaiset, tex bygga en belyst gamma hölada, de flesta bebyggda myrar i Kiruna stad har folk brukat som slåttermysar."

"Ska inte se ut som en förort till en storstad."

"LKAB skulle kunna stötta mindre arrangemang som anses viktiga för Kirunas identitet. Inte bara lägga allt krut på händelser som anses viktiga för lkab och dess anseende."

"Jag tycker att de bostadsområden som byggs ska få mer plats, utrymmen för gemenskap saknas."

"Flytta fler byggnader. Flytta brandstationen och centralgården. Bygg arkitekturade byggnader så som vi hade i gamla Kiruna. Ni rev Erskines arkitektoniskt intressanta byggnader och ersatte oss med lägenheter byggda av containrar. Det är inte att ta tillvara på Kirunas identitet. Bevara mer detaljer från gamla byggnader. Jobba med återbruk på riktigt istället för att skryta om att ni är duktiga på att sortera rivningsavfallet innan ni kör det till tippen. Låt den identitet som finns i opåverkade områden vara kvar. Förstör inte Lombolos själ genom att bygga bort Lombolospåret och dra in en massa biltrafik i bamsäkra bostadsområden. Förstör inte Kirunas identitet som friluftsstad genom att riva elljusspår utan att ersätta dem med nya. Mattojärviområdet måste ersättas med något likvärdigt. Och rör inte opåverkade spår på Lombolo och i Tuolla."

"Träffpunkter för barn och ungdomar! Utrymmen både inom- och utomhus där alla Kirunabor, oavsett ålder, träffas."

"Den flesta föreningsverksamhet mer eller mindre dödas och möjlighet att skaffa en föreningslokal i nya stan är rent obefintlig."
/.../

"I Kiruna är naturen en stor del av invånarnas liv. Ordna parker, träd, blommor, buskar och naturliga skogsområden som är centrumnära. Hugg inte ner all naturskog som finns nära badhuset. Vi har alltid haft några minuters promenad till skogsområden med elljusspår, men det försvinner i nya centrum. Bevara gamla träd, buskar och blommor från rivningsområden för att bevara biologisk mångfald. Många växter och träd är ju upp till 100 år eller t.o.m. ännu äldre. Viktigt att ha träd, buskar och blommor som lockar till sig fjärilar och fåglar till nya centrum."

"Tex blir vi av med lokala pärlor som Safari och får franchises istället. McDonalds, Dollarstore osv. Knappast identitet att tala om. Lokala småklubbar kommer i kläm. K3. Dykarklubben. Rullklubben myggan. Där har vi identiteten och själen. Trots att gruvan tvingar dem att flytta ersätts inte deras möjligheter till att fortsätta verka."

"Jag tycker mycket är gjort för att bevara viktiga symboler. Om fler rondeller skulle man kunna sätta upp en miniatyr av gamla brandstationen och den nu rivs."

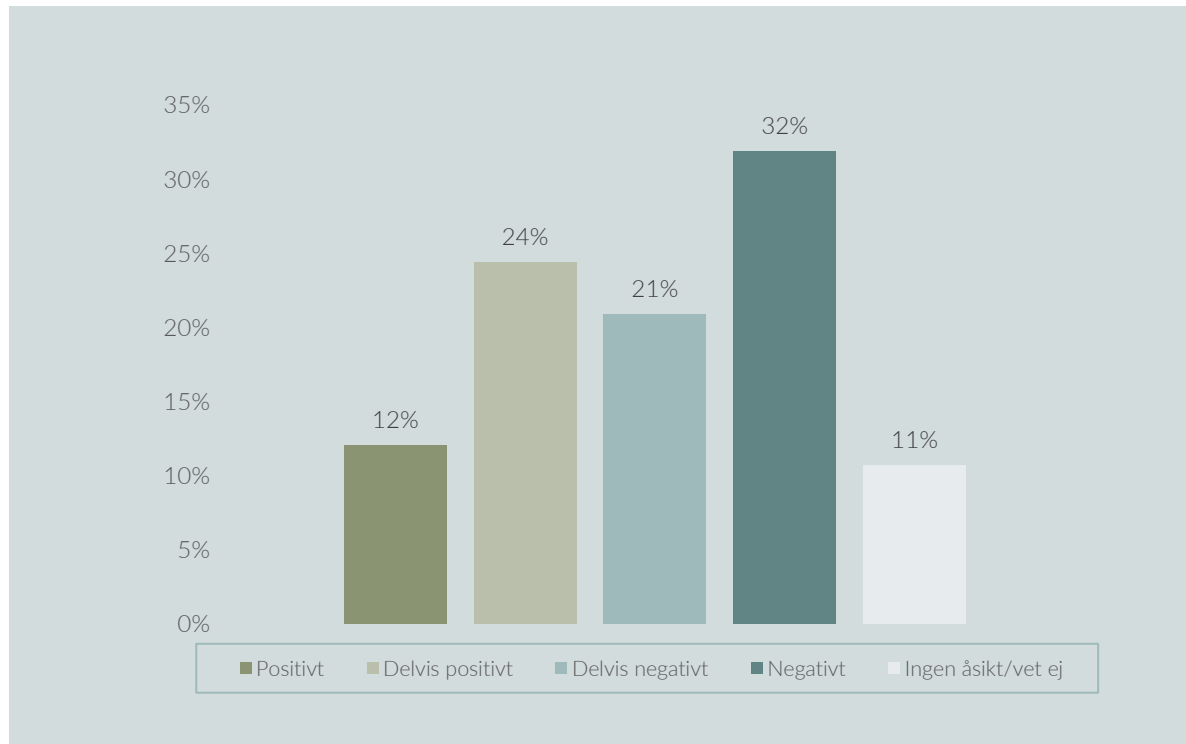
"Att fler lokala, snarare än externa, personer så som ex-vis arkitekter får planera stadens utformning. Av det jag ser idag finns många felaktigheter vid utformning av ex byggnader, gator, parker som tydligt är utformade av personer med låg kompetens gällande våra vinterförhållanden."

"Kirunas identitet med fjällvy och varierade byggnader och fasader är helt förstörd. Vi hamnar på plattlandet. Tvingas att tränga ihop oss på mindre yta i mindre lägenheter till högre kostnad."

"Mycket mer närvaro av kulturuttryck! I offentlig konst, parker, arkitektur. Bra att många kulturbyggnader flyttats, det ger de nya platserna själ och bibehållen karaktär för Kiruna. Även tydligare fokus på naturupplevelser och friluftsliv i kontakt med den urbana miljön som byggs upp bör stärkas."

Hur upplever du att tillgängligheten och utbudet av mötesplatser i Kiruna har påverkats av samhällsomvandlingen?

Med mötesplatser menar vi platser för spontana möten och platser för aktiviteter och gemenskap – till exempel offentliga platser både inomhus och utomhus som parker, lekplatser, bibliotek, lokaler för föreningsliv samt idrotts- och motionsanläggningar.

n = 373

DEMOGRAFISK ANALYS

- Det är större andel bland gruppen 30-49 år (34,5%) och 50-65 år (43%) som lyfter att utbud och tillgänglighet till mötesplatser har påverkats negativt än bland de som tillhör gruppen >65 år (19%)
- Det är större andel kvinnor (53%) än män (47%) som upplever att tillgänglighet och utbudet av mötesplatser har påverkats negativt eller delvis negativt.

Referensvärden

Ålder	% totalt
<20	1
20-30	4
30-49	30
50-65	38
>65	27
Kön	%
Män	51
Kvinnor	48

KRITISKA RÖSTER LYFTER:

Stor oro för föreningarnas framtid. Äldre lokaler försvinner och nya har hyror som man inte har råd med. Bla påverkas möjlighet för kultur att nå ut

Mötesplatser för ungdomar saknas i synnerhet för de som inte har idrottsintresse.

Lekplatser och parker som försvunnit och inte ersätts. Minskade möjligheter för spontana möten och spontanidrott.

Lokalproblematik och minskande antal mötesplatser utomhus försämrar även möjlighet för motion, gemenskap och det sociala livet.

POSITIVA RÖSTER LYFTER:

Biblioteket och Aurora som fina nya mötesplatser (inomhus) i KNC samt gymnasieskolan och nya hotell som lyckade projekt.

Hur upplever du att tillgängligheten och utbudet av mötesplatser i Kiruna har påverkats av samhällsomvandlingen?

Urval av enkätrespondenternas svar

Antal
kommentarer
213

"Lokaler försvinner innan de ersätts, Rullhuset, Royal, Tusen toner som exempel. Sedan har vi haveriet med Tarfalahallen som dock inte LKAB har något ansvar i. Men strulet med badhuset hade inte behövt inträffa om inte LKAB påverkat marken. Sedan saknas grönområden och parker i nya centrum."

Idrottsanläggningar och annat som berikar vårt samhälle har rivits i högre takt än vad nya byggs upp./.../ Nu när LKAB kommer riva större delen av den gamla stan kommer garanterat golfbanan i och med dess närhet till nya centrum att expropieras och bebyggas men fastigheter. För att det ska finnas någonstans att spela golf om 10 år måste en ny golfbana börja anläggas redan nu för det tar minst 5 år innan vi kan ha fullt gräsbevuxna fairways och greener från den dag gräset sås in!"

"Det finns INGA platser för föreningsliv i nya Kiruna, det finns INGA parker eller platser för spontanidrott i nya Kiruna. Det finns INGEN lekplats eller utrymme för promenader. Var finns skateparken? Var finns hundrastgården? Var finns skridskoisen? Var finns badplatsen? Var finns skidspåren? Var finns vägarna ut i naturen? Centrala delarna av stan har vissa kvaliteter med växande utbud, men inget som inte är kopplat till köp av något slag (bortsett museum kanske)."

"Vi lutar oss tillbaka för mycket på vår natur, att de ska erbjuda allt - behövs mer för dem som inte har samma intresse för naturen."

"Jag tycker att det behövs fler och mer varierade mötesplatser i Kiruna, både inomhus och utomhus. Idag finns det få platser där människor kan träffas spontant eller delta i aktiviteter tillsammans. Fler parker, lekplatser, bibliotek och lokaler för föreningsliv skulle göra det lättare för invånarna att mötas och skapa gemenskap."

"Jag upplever att tillgängligheten och utbudet av mötesplatser i Kiruna har påverkats negativt av samhällsomvandlingen, framför allt genom att flera viktiga platser har försvunnit utan att motsvarande ersatts. Exempelvis har Järnvägsleparken rivits utan någon ny lekpark som tar över dess funktion, vilket har minskat möjligheterna för barnfamiljer att träffas och leka i närområdet. Elljusspåret hotas av byggnation och riskerar att försvinna, vilket både minskar vardagsmotion och möjligheter till spontan gemenskap. Grönytor och parker, som tidigare fungerade som naturliga mötesplatser och rekreationsytor, har påverkats av pågående rivningar och nybyggnation, vilket även påverkar stadens mikroklimat och bullernivåer. Föreningslivet har drabbats när lokaler för aktiviteter och träning har flyttats eller rivits, och många nya bostäder byggs utan planerade mötesplatser, vilket minskar vardagsmöten och spontana sociala kontakter. Sammantaget har samhällsomvandlingen lett till att Kiruna tillfälligt förlorat flera centrala och lokala mötesplatser. För att värna stadens sociala liv och attraktionskraft är det viktigt att nya områden planeras med färdiga rekreationsytor, lekplatser och gröna samband från början, och att områden som Lombolo bevaras med sina redan fungerande mötesplatser."

"Det tar tid att göra nya platser till sitt, det tappas folk och kraft. Det nya Kiruna byggs i etapper och har sedan 2016 varit mer eller mindre en byggarbetsplats och där parker och grönytor fått vänta och stå tillbaka. Var finns närmaste lekplats för barn i nya centrum?"

"I och med en itudelning utav staden så blir gamla delarna mer och mer isolerade gentemot nya centrum. Det är inte direkt någon mötesplats emellan."

Finns inte lika många samlingsplatser som tidigare, så som bland annat, Östlundsparken, Järnvägsparken, närheten till Luossabacken mm /.../ Alla större samlings/festlokaler är borta, de som gick att hyra även i bostadsrättsföreningar.

"Fint att nya lekparken byggs och ett superfint arbete med pumptrak-banorna tex. Mer hade kunnat göras för att lyfta Kiruna även under sommaren. Fontäner i stan tex eller ett litet utbud, en riktigt stor stadslekpark med typ vattenleksfontäner hade blivit en fin samlingsplats, tillsammans med grönområden för ex picknick."

"Det enda som blivit väldigt positivt är bibliotekets centrala placering och tydligare mötesplats, mycket fint! Alla andra mötesplatser är borta och inte kompenserade."

"Aurora är fin mötesplats. Idrotts och motion lyser med sin frånvaro." | "Ingen riktig biograf finns,"

"Alla naturlig mötesplatser utomhus har försvunnit. Det går inte längre att sitta utomhus i centrum och titta på folk och bilar på stan en sommardag. Allt är inbyggt i mörka, dystra gallerior, som mycket väl kunde varit ljusare och mer inbjudande med naturliga mötesplatser inomhus! Jättviktigt: Ordna något för ungdomar! Nu finns inget för dem, därför hänger de på parkeringar och hemmafester. /.../ Rädda Tusen Toner."

/.../ När stadsbiblioteket tvingats spara och tagit bort de tidskrifter som äldre läste, så försvann träffpunkten för pensionärer främst män, de brukade samlas där för att läsa och prata med andra. Nu är de borta från stadsbiblioteket.

"En vinterstad som Kiruna borde satsa mer på att ha tillgänglighet till skidspår t.ex. Man behöver ta bilen för att ta sig ut ur stadskärnan till motionsspår och dylikt, men i stadskärnan har man samtidigt gjort det så krångligt man kan för bilar."

"Det finns inte direkt några ställen där vi som barnfamiljer kan vara utomhus. Stora lekplatsen försvann. Ersattes med en mindre./.../"

"Det har försvunnit många naturliga mötesplatser, som inte helt har lyckats ersättas. Staden har på många sätt splittrats och det finns en rotlöshet i det hela. Det skapas nya mötesplatser lite ad-hoc, men inte alltid på ett positivt sätt."

"Det finns inget grönt i nya centrum. Allt gällande nära friluftsliv är sämre, jag kan inte komma på en enda sak som är bättre för min familj förutom nya Gymnasium skolan som är riktigt fin"

"Det är en skam att Tusen Toners lokal inte flyttas och om den inte klarar av en flytt ska det byggas nytt för Tusen Toner. Det är viktigt för Kirunas ungdomar. Likaså hoppas jag verkligen att det blir en ny ridskola när den gamla försvinner. Det är en viktig fråga för ungdomsidrotten speciellt för tjejdrott."

"Färre billiga ställen för kultur i olika former att nå ut."

"Antalet lokaler minskar, föreningar blir lidande, färre skolor lit större skolor och på så vis mindre småskalighet och sammanhang. Vi behöver också många parker, likt gamla Kiruna, de skapar lugn och rekreation."

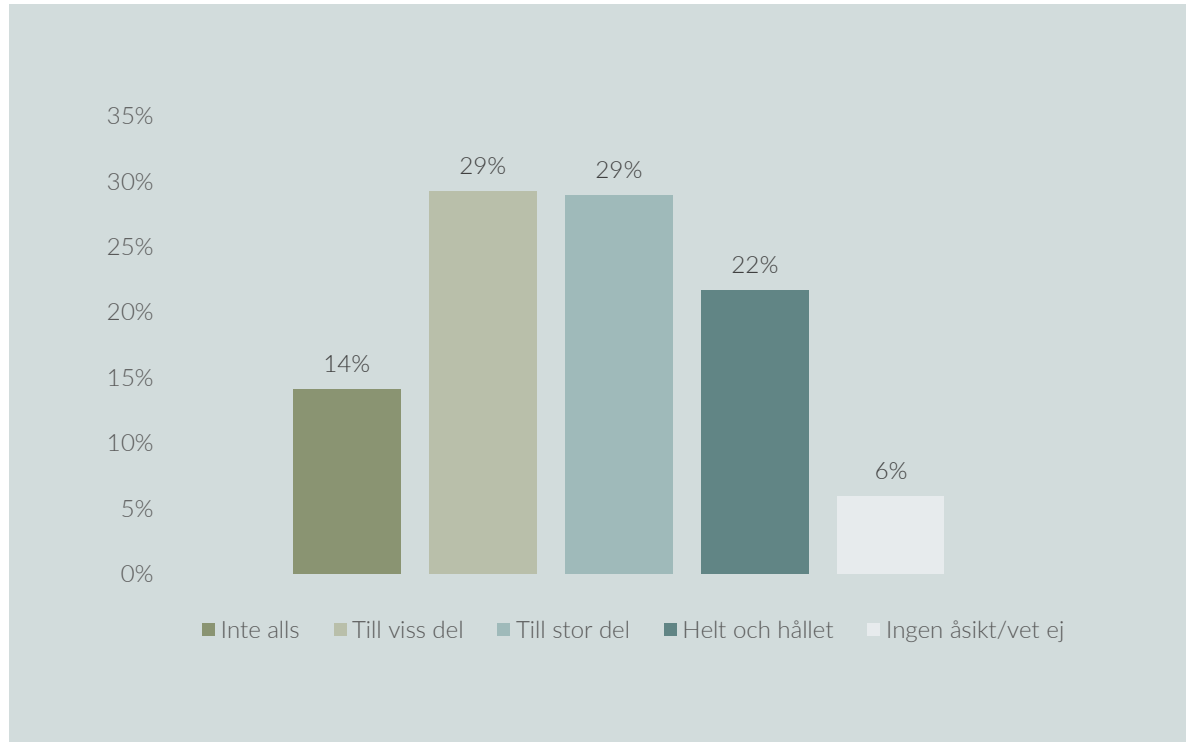
"Badhuset öppning senare läggs. Klätteranläggningen försvann." | "Inget Folkets hus." | "Ont om allmän skridskoåkningsmöjlighet." | "Positivt med gallerior."

/.../ Bygg ordentligt till församlingarna som ni nu ska riva av då de har många familjer som flyttar söderut för att det inte finns samlingslokaler i Kiruna och kyrkan som de använt är borta och nu finns inget förrän kyrkan är tillbaka då man har möten kommer det upp till 1000 personer men nu är det kört."

/.../sen rivs två stora idrottsanläggningar, men kommer säkert bara ersätta en."

Har din känsla av trygghet påverkats av samhällsomvandlingen i Kiruna?

Känslan av trygghet kan exempelvis påverkas av "oron för framtiden" eller av "sorgen för platser som försvinner"

n = 371

DEMOGRAFISK ANALYS

- Bland de som har svarat "helt och hållet" tillhör 36% gruppen 30-49 år och 44% gruppen 50-65 år.
- Gruppen >65 utgör 17,5% av de som svarat "helt och hållet" på frågan.
- Bland de som har svarat "till stor del" och helt och hållet" på frågan utgörs 55% av kvinnor och 45 % av män.
- Bland de som är mest positivt inställda och har svarat att de "inte alls" har påverkats finns en större andel män (66%) mot kvinnor (34%) och gruppen >65 är överrepresenterad (36,5%)

Referensvärden

Ålder	% totalt
<20	1
20-30	4
30-49	30
50-65	38
>65	27
Kön	%
Män	51
Kvinnor	48

KIRUNABOR LYFTER:

Ovisshet föder otrygghet. Viktigt med förutsägbarhet, transparens, information och inflytande gällande invånarnas vardagsliv.

Det finns tydlig oro över ökade boendekostnader i nyproduktion som flera grupper (äldre, yngre samt familjer) upplever inte ha råd med samt att bostadsytan och antalet små hus minskar.

Vikten att ta ansvar för helheten. Tydliga insatser gällande ex. rekreativmiljöer, färdigställda projekt/ områden har potential att öka känslan av tryggheten.

Vad skulle kunna göras för att öka din känsla av trygghet i samband med samhällsomvandlingen i Kiruna?

Urval av enkätrespondenternas citat

Antal lämnade
kommentarer
209

/.../ "Även för de som bor utanför inlösensområdet finns frågan "Är det värt att satsa i Kiruna, tänk om jag blir inlöst om tio år, eller om marknaden rasar på grund av omvandlingen och jag blir sittande med lån som aldrig kan växlas in mot en säkerhet i ett hus" osv. Hyresgäster som inte vet om de kan bo kvar i Kiruna med ökade hyreskostnader, oron över att man "blir ensam kvar när alla drar".

"Vet inte hur vi ska ha råd att bo kvar i Kiruna när hyrorna höjs så mycket när man är tvungen att flytta. Ni måste tänka på att alla inte har lön som en LKAB-arbetare. För nog ska väl fler än LKAB-arbetare ha råd att bo i Kiruna i framtiden?"

"Vi pensionärer med låg pension mister våra billiga hyresbostäder och måste flytta in i dyrare nyproduktion. Visserligen trappa i nåt år men sedan. Pensionen räcker inte och man måste lämna kiruna. Känner redan många som fått flytta ner till kusten där billigare lägenheter finns."

"Det finns en oro för att det inte kommer hinna bygga tillräckligt med bostäder och skolor i tid, vilket innebär att många kanske väljer att flytta från kommunen och det i sin tur leder till ännu mindre pengar till kommunkassan."

"Att veta att infrastrukturen kommer bli bra. /.../. Veta att min bostad inte tappar i värde."

" Att man vet att man inte kommer drabbas ekonomiskt och att man kan förvänta sig ett bra boende dit man flyttar."/ "När trapporna börjar ta slut blir Kiruna en stad med många oroliga människor. Oro är inte bra för hälsan."

"Information. Inspirationsbilder. Att man känner att det blir framsteg. Fokusera på parker och grönområden. Trevliga ytor. SOL mellan husen."

"För att min känsla av trygghet ska öka under samhällsomvandlingen i Kiruna är det viktigt att planeringen blir förutsägbar och att boende får inflytande över beslut som påverkar vardagen. Att områden som Lombolo bevaras utan förtätning och att elljusspår och grönytor skyddas bidrar till trygghet, eftersom barnfamiljer och äldre får kvar sina välkända rekreations- och aktivitetsytor. Det skulle också skapa trygghet om nya områden färdigställs helt innan någon flyttar in, med färdiga gångstråk, belysning, lekplatser och service nära hemmet. Dessutom ökar känslan av trygghet när kulturmiljöer värnas, sociala mötesplatser finns tillgängliga och föreningslivet kan fortsätta verka utan att hotas av höga hyror eller nedläggningar. En tydlig, långsiktig plan för stadsomvandlingen som tar hänsyn till invånarnas vardagsliv och vardagsbehov är avgörande för att man ska känna sig trygg i en stad som förändras."

"Att något projekt håller budget, tid och framförallt fungerar(inte läcker vatten osv). Då kan man kanske räkna att nästa blir bra osv."

"Bättre samarbete mellan LKAB och kommunen. Bättre information till medborgarna."

"Mycket information via papperstidningar infoblad. Detta med tanke på att det digitala utvecklingen går snabbt och de gamla inte hinner med i den takt detta sker idag."

"Information och möjlighet att påverka sin tillvaro framöver. Inte bara att det blir som det blir (enda möjliga typ)."

"Mer helhetstänk. Folk ska leva inte bara bo."

"Transparens från LKABs sida. Man berättar bara fragment om varför staden måste flyttas och bort lämnar allt vetenskapligt bakomliggande. Det vore fint att veta att det inte bara är killgissningar som ligger till grund."

"Mer information om hur nya bostadsområden och skolor ska utforma dig. Och att man kan visa att vi får tillbaka våra motionsspår och sådant kommer tillbaka."

"Låta vi kirunabor vara mer delaktiga, allt går över huvudet på en."

"Att man går ut med mer info om nya stadsdelar, att staten också synlig gör att de tänker hjälpa till."

"Transparens kring vad som händer och sker i gruvan, man får höra så mycket från folk som jobbar i eran verksamhet som vet så mycket mer."

"Se till att våra ungdomar har nånstans att bo , finns ju inget extra nu och har inte funnits på länge. En ungdom ska även ha råd att skaffa eget boende utan en hyra som avskräcker dom."

"Läskigt i avvecklingsområdet, mörkt och skumt. Jag vet inte om jag vill bo kvar, rötterna rycks upp och vet inte om det är i nya Kiruna jag vill rota mig. Väljer ev. ny plats med bättre skola och vård."

"Det ska aldrig uppstå en diskussion då detta är direkt påverkat av LKABs planer. En annan sak är inblandning av fly in fly out entreprenörer i boende områden, detta påverkar hela boendemiljön negativt."

"Med allt damm från bygg, riv och gruva oroar jag mig för luftkvaliteten i staden. Kirunabor kommer drabbas av ohälsa till följd av detta, hur påverkas den förväntade livslängden i kommunen?"

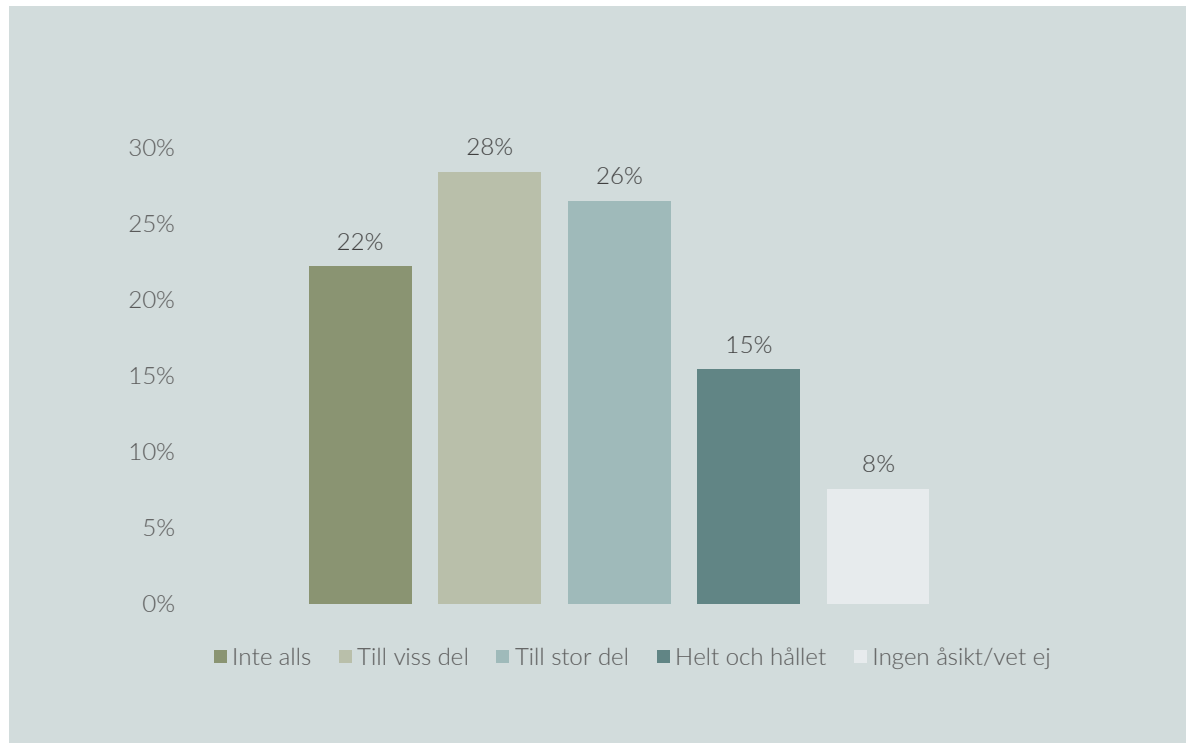
Jag är väldigt orolig för framtiden i Kiruna. Nästa etapp av samhällsomvandlingen låter utopisk. Hur ska alla byggnader och funktioner hinna stå klara på 10 år, och då vara välplanerade och välbyggda? Den första etappen har ju inte gått så bra. Jag är allvarligt oroad för att Kiruna kommer att tappa bostadsyta (småhus) och befolkning under processen. LKAB är snabba att lösa in småhus, eller ersätta dem med mindre - en strategi för att komma billigt och enkelt undan känns det som. Vartenda inlöst småhus borde ersättas med ett nytt. Om LKAB löst in det bör de vara ansvariga för att bygga ett nytt, som de sedan kan sälja.

"Förmodligen flytta härifrån, det är tungt att bo på en byggarbetsplats i ytterligare 10-15 år. Där man inte underhåller vägar, belysning och annat gamla områden."

"Ovisshet föder otrygghet." /.../ "Tidplanen 10 år är inte realistisk"

Har samhällsomvandlingen i Kiruna påverkat din upplevelse av fysisk trygghet i stadsrummet?

Med fysisk trygghet menar vi exempelvis hur du upplever miljön i relation till bygg- och rivningsarbeten, tung trafik, tillgänglighet, belysning och andra förändringar i stadsmiljön.

n = 370

KIRUNABOR LYFTER:

Bristen på gatubelysningen i avvecklingsområden, längs provisoriska stråk och sträckor mellan nya och gamla stan, men även i NKC.

Att trafiken har ökat och koncentrerats på gator som inte är dimensionerade för det. Tungtrafik, byggtrafik och hastighet.

Gång- och cykelvägar är i dåligt skick med bristande kontinuitet mellan stråk, svårframkomlighet.

Samband/konnektivitet mellan nya och gamla stan, obehaglig miljö för gående.

Otrygghet kopplad till tillfälliga boenden och arbetskraft från andra orter.

Otryggheten som skapas av tomma hus och rivning men även när service försvinner från områden.

Önskemål om bättre förhandsinformation vid trafikförändringar och avstängningar.

Finns det platser i Kiruna som du upplever som mindre trygga? Berätta gärna varför – och vad du tycker skulle kunna förbättras

Urval av enkätrespondenternas svar

"Mörka gator med dålig belysning. Som området från gamla stadshuset och upp mot Parkskolan. Trasiga vägar med hål i asfalten. Ständiga vägarbeten där gator stängs av från ena dagen till den andra. Dammigare och smutsigare i stan än nånsin förr. Gruvdammet är vi vana vid, men nu är allt smutsigt hela tiden. Fönster, balkonger, saker utomhus."

"Rörligt, mycket känns tillfälligt, ödehus som inte flyttas eller rivs utan står tomma länge, tomma områden."

"När mer och mer bebyggelse försvinner är det kusligt att vistas på vissa ställen där det är nästan tomt på folk."

"I gamla centrum bor det mycket folk som är från annan ort - det innebär otrygghet."

"Hela gamla Kiruna känns otryggt och även de bostadsområden där familjer flyttat ut och entreprenörer in känns otrygga."

"Gamla centrum känns som ett krigshärjat samhälle."

"Trafiken har koncentrerats till gator som inte ämnats för den nuvarande trafiken på dessa vägar."

"Det är strul med gatubelysningen i de områden som är under avveckling eller påverkats av t ex kyrkflytt. Känns inte tryggt kring gamla centrum och under hösten var det väldigt mörkt längs vissa vägar där belysningen inte var igång. Sedan är det mycket tung trafik ifarten och det grävs "överallt". Gator stängs av hit och dit och nu ryktas det om att Hjalmar Lundbohmsv ska stängas vilket kommer att öka trafiktrycket på övriga vägar. Hur har man analyserat trafikflödet?"

"Mer belysning vid nybyggda fastigheter och sänkta hastigheter för byggtrafik."

"De områden som kommer att vara utan butiker och annan service."

"Bolagsområdet där det saknas belysning efter Lombolaleden och där det är stökigt kring arbetarbostäderna. Hela rivningsområdet är mörkt och otryggt när det inte rör sig så mycket människor där. Saknas ännu gångbana mellan Lombolo och centrum som skapar en otrygg situation när du tvingas gå efter en tungt trafikerad väg på ett industriområde."

"Det är väldigt dåligt upplyst på många vägar i gamla beståndet. Har varit obehagligt att cykla till arbetet då jag bor i nya området nedanför Loussabacken. Har också upplevt buskörning av EPA traktorer och andra bilar i lokstallsområdet. Fick tex hoppa ner i diket när en bil höll på att busköra och sladda i första snön. Ringde polisen. Det var mörkt. Tråkigt också att det förekommit skadegörelse på den fina rastplatsen nedanför Loussabacken."

"Byggarbeten överallt med tunga fordon och ökad trafik. Gamla C har blivit riktigt slumligt, känns inte alls lika säkert att vara där."

"Där det är mycket byggjobbare både -dag och kvällstid."

Vägar och cykelvägar är i dåligt skick. Gång och cykelvägar/stråk till NKC kan vara mer genomtänkta. Första delen av Kurravaaravägen (fram till E10-rondellen) är inte bra map trafiksäkerhet med gående blandat med tung trafik.

"Bind ihop Lompis med centrum så att man inte behöver gå genom ett industriområde. Gör samma sak till Tuolla. Det måste även bli ihopbyggt med området bortom kyrkogården. Långa mörka gångbanor och vägar genom industriområden känns otrygga."

"Mer belysning vid nybyggda fastigheter och sänkta hastigheter för byggtrafik."

"Det känns obehagligt att promenera från nya centrum på kvällstid eller när det är mörkt. Det gäller mot Tuolla som mot alla andra håll."

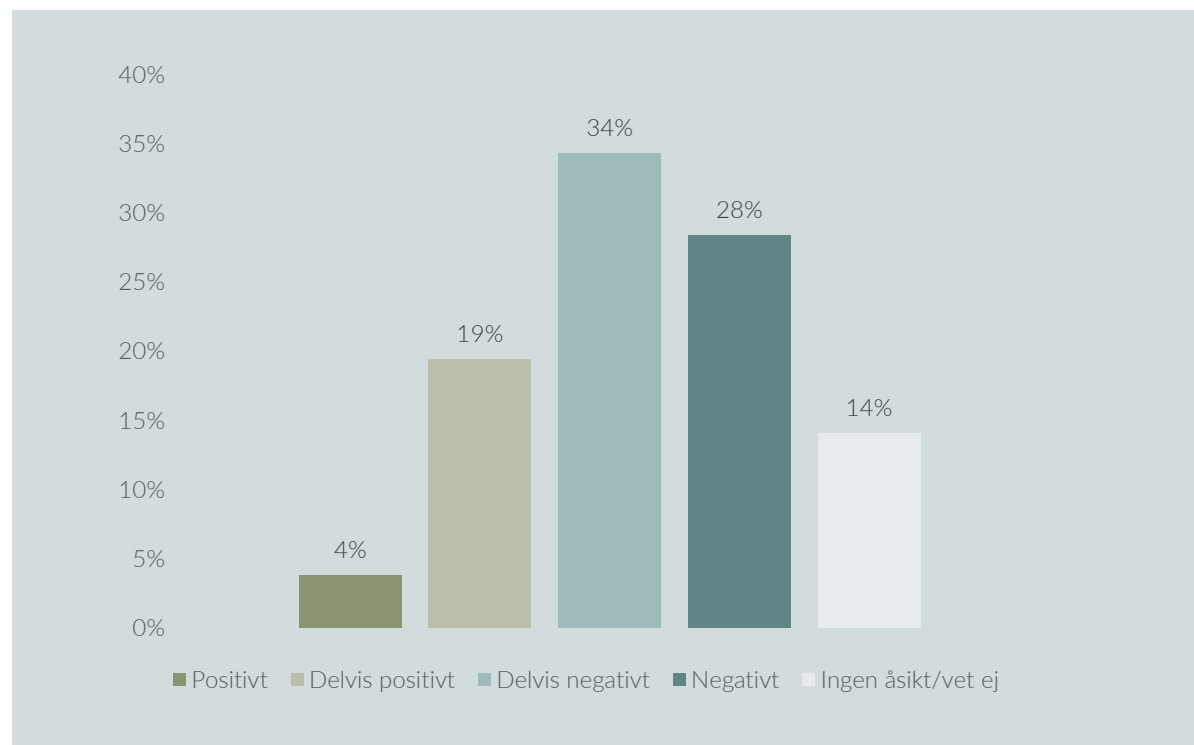
"Vägar ersätts inte. Staden blir uppdelad med endast e10 som tillfart. Otrygghet med ökad trafik genom bostadsområden. Ständiga öppna schakt och avstängda gator."

"Gångvägarna mellan nya och Gamla stan känns otrygga."

"Vid gamla stadshuset är vägarna mörka och trånga. Mycket skulle kunna förbättras vid framkomligheten vid ändringar av vägar samt bättre information i förväg."

Ja, samhällsomvandlingen har påverkat min upplevelse av fysisk trygghet i stadsrummet. Rivningar och byggarbetsplatser skapar osäkerhet, begränsar tillgänglighet och gör vissa områden mindre trygga, särskilt när gång- och cykelvägar störs eller elljusspår hotas. Tung trafik kring byggområden och otillräcklig belysning på provisoriska vägar ökar risken för olyckor och minskar känslan av trygghet.

Hur tycker du att samhällsomvandlingen har påverkat gemenskapen och stämningen (andan) i Kiruna?

n = 370

DEMOGRAFISK ANALYS

- 35% av de som svarat "positivt" eller "delvis positivt" är >65 år.
- 77% av de som svarat "negativt" tillhör grupperna 30-65 år
- Det är större andel kvinnor (53%) än män (47%) som upplever gemenskapen och stämningen har påverkats negativt eller delvis negativt.

Referensvärden

Ålder	% totalt
<20	1
20-30	4
30-49	30
50-65	38
>65	27
Kön	%
Män	51
Kvinnor	48

KIRUNABOR LYFTER:

Viktigt med arrangemang och event där Kirunabor tillsammans verkar för ett bättre samhälle.

Viktigt med mötesplatser och lokaler för föreningar – det är där gemenskapen skapas.

Viktigt med framtidsstron och en positiv uppfattning av och positiva nyheter från Kiruna.

Vad tycker du skulle kunna göras för att bevara eller förstärka Kiruna-andan under samhällsomvandlingen?

Urval av enkätrespondenternas svar

Antal lämnade
kommentarer

216

"För att bevara och förstärka Kiruna-andan under samhällsomvandlingen behöver stadens unika kulturmiljöer, historia och identitet värnas. Att fler kulturbyggnader flyttas och återuppförs./.../. Kiruna-andan stärks också av lokala mötesplatser – lekplatser, parker, elljusspår, idrotts- och föreningslokaler – där människor kan träffas spontant och delta i gemensamma aktiviteter. Variation i bostadsområden och service nära hemmet, tillsammans med möjligheter att delta i föreningsliv och lokalplanering, ökar stolthet och samhörighet. För att Kiruna ska behålla sin identitet behöver stadsutvecklingen bygga vidare på de kvaliteter som redan gör staden unik, istället för att ersätta dem med standardiserade lösningar."

"Vi behöver få med delar av gamla Kiruna till nya stan. Kan vara väggmålningar av gamla byggnader, flytt av kulturbyggnader, skulpturer och historiska föremål från tex gruvstadsparken som kan införlivas i nya stan, på ett eller annat sätt. Grönytor och centrumnära motionsmöjligheter som promenadstråk som binder ihop nya och gamla centrum, skridsko-is och utlåning/uthyrning av utrustning, utkiksplatser mot Jukkasjärvi och uppåt mot fjällen. Grillplatser med vindskydd och patrullerande grillplatsskötare (hör med Samhall/Savo om resurser), Lekparker och snöhögar för barnen att leka i. Centrumnära pulkbacke för alla, turister, familjer mfl. där man också kan låna utrustning. försäljning av varm dryck och bulla vid is/pulkabacke."

"Att man fokuserar på andra värden än bara ersättning av byggnader och tid, funktion och ekonomi. var finns kvalitén?"

"Fortsätta med återkommande information/dialoger, lyssna mer på oss som driver näringsverksamheter i Kiruna i större utsträckning."

"Återupptaga större idrottsevenemang, t ex SM-tävlingar (längdskidåkning, m m)."

"Fler event, stan lyfter när det är mycket event. Spelar inte så stor roll vad det är bara vi går mötas och skapa nya minnen."

"Jobba hårdare för att se till att ställen som Safari överlever flytten. Dessutom Rullklubben Myggan, Klätterklubb en och dykarklubben erbjuder inte rimliga sätt att fortsätta sina verksamheter. Det är föreningar där gemenskapen är kärnan. Dessutom saknas transparensen och känslan av att man jobbar tillsammans. Där borde LKAB bjuda in mer."

"Återställande av historiskt och arkitektoniskt kulturarv."

"Känns som att LKAB kör över befolkningen. Vi har inget att säga till om eller kunna påverka. Bara infinna sig i vad LKAB beslutar."

Man måste fokusera mer på barnfamiljer och skolor. Jag själv tappar tilltron till Kiruna med tanken på hur man hanterar våra skolor och lekplatser. Det känns inte som att någon vill ha barn i Kiruna just nu när det är mycket ovisshet. Husen kan inte bara packas ihop trångt, utan gårdar och långt mellan skola och lekplatser. Barnen måste också få plats i nya Kiruna."

"Satsa mer på att få föreningarnas lokaler ersatta. Bygga ny klätterhall."

"Min bild är att kirunaandan i grunden är oattraktivt och ointressant. Den är i grunden relativt negativ till det mesta och klagomålen finns överallt.så i grunden är det positivt om den kan förändras och bli mer positiv och framtidsytande. Tyvärr går det inte åt det hållet."

"Se till att människor inte drabbas ekonomiskt och kan se fram mot ett bra boende, då blir folk mer positiva."

"Bevara befintliga attraktiva bostadsområden. Lombolo påverkas inte av gruvbrytningen så förstör inte det området när allt annat måste rivas. /.../ Bygg för barnen. Säkra vägar, stora grönområden, friluftsområden och lekparker. Låt bostäderna ha samma klass som den gamla bolagsarkitekten Gustaf Wickmans bostäder. Låt arkitekten få ta plats, så som Lundbohm lät. Låt även de enklaste arbetarbostäderna ritas av riktiga arkitekter och sluta bygga modulhus. Modulhus är inte Kirunaanda, god arkitektur är det. Låt friluftslivet få leva och låt föreningslivet leva, i sann Kirunaanda. Ge föreningarna billiga hyror så de kan fortsätta."

"Kirunaborna borde gå mer ihop och protestera mot hanteringen av Stadsomvandlingen. Vägra sälja om rättvis ersättning uteblir. Vägra delta över huvudtaget innan vi vet vart stan ska ta vägen."

"Positivt med nya centrum som samlar butiker och människor, dock behövs det mer aktiviteter då allt nu bara är betong."

"Aktiviteter, mötesplatser. Ex gratiskonserter, utekvällar."

"Den har försvunnit. På sociala plattformar dominerar naturbilder och bilder på gamla stadsmiljöer. Kirunaborna har blivit passiviserade och svaga."

"Involvera kirunaborna i beslut/planering, i större utsträckning."

"Inte ställa hyresgäster mot varandra när man förhandlar om flytten."

"Lös kommunens ekonomiska problem, trots att LKAB känner sig oskyldiga."

"Små eller stora aktiviteter som alla kan vara med på, gärna kopplat sådant man pysslar med annars (musik, sport, friluftsaktiviteter) men UTAN att det står LKAB på varenda jävla pryl eller skylt man blir bara förbannad. Lyft fram Kiruna istället, stan heter faktiskt så än så länge, INTE LKAB City."

"Arrangemang som Kultura, Kirunafestivalen, Det som visar på att vi tillsammans bor här och samverkar för ett bättre samhälle."

"Jag har alltid varit stolt över Kiruna och framhållit vilken fantastisk plats detta varit för oss och våra barn. Men, de flesta i min omgivning, familj, vänner och kollegor ger uttryck för trötthet och frustration efter den senaste "chockprognosen". Ta det på allvar. Ge oss en tro på att vi inte kommer att tappa bostäder och att vi får samhällsfunktionerna ersätta på ett bra sätt. Tänk särskilt på barnen, de är vår framtid."

"Med avstamp i en hänsyn till hur mycket rivandet av Kiruna påverkar de boende i staden skulle en medveten satsning mot ett hållbart och attraktivt samhälle kunna bidra till detta. Attraktivt och varierat boende som lever upp till samma standard som det som försvinner, kulturliv där inte ekonomin står i fokus samt ett friluftsliv/idrottsliv med hög kvalitet. Vi skulle tex kunna vara ett ytterst attraktivt alternativ för vintersport kombinerat med utbildning med de förutsättningar vi har.."

"Den kommer att bevaras genom att vi får ett ordentligt samhälle med bra sjukvård, skolor, kultur och idrott. Skoter- och skidspår. Alla måste känna att det är värt att bo här. Då kommer nog stoltheten tillbaka.."

Ytterligare förslag &
synpunkter

Har du ytterligare tankar eller förslag på vad LKAB skulle kunna göra bättre framöver för att samhällsomvandlingen ska ha Kirunabornas behov i fokus samt stärka trygghet, gemenskap och framtidstro?

Urval av enkätrespondenternas svar

"I frågorna står det samhällsomvandling, motfråga: är inte ambitionen samhällsutveckling? För att bevara eller stärka så måste alla tänkbara förändringar bli till det bättre, inte sämre eller lika bra."

"För min sambo och familj så finns det stor sorg att inte "kunna gå i sina kvarter och hus". För egen del försöker jag se framåt och jag hoppas våra barn får samma minnen i NKC som vi haft i GKC. Blir nog även bättre om industriområdet mitt emot stadshuset försvinner, mer sammanhållning med Lombolo samt tryggare passage för de som ska hem till kompis på kväll/natt."

"LKAB borde sätta mer krav på regeringen att man inte bara kan pumpa ut pengar ur norrbotten utan att man ger tillbaka något så våra kommuner går på knäna."

"Jobba med någon form av stadsvårdar, lite som man hade "Stadsliv" i gamla Kiruna Centrum. Den verksamheten skapade liv och rörelse i GKC, den hade kunnat ge människor möjlighet att utforska nya centrum, lära sig hur man kan använda det, skapa nya möjligheter till kontakter och att skapa minnen inden nya staden som ger en vi-känsla. Hade inte bara behövt handla om NKC, utan om hela Kiruna Centralort."

"Tempo, mer och tydligare information, generösare ersättningar och möjlighet till att få ett hus i en annan stad."

"I stadsplanen för Kirunas nya stadskärna fanns en tydlig vision att ingen i det nya centrumet ska bo längre än tre kvarter från naturen tack vare de gröna fingrarna. En fantastisk vision i en stad där många invånare bosatt sig just för friluftslivets närhet och enkelheten att ta sig ut." /.../

"Återkom igen utifrån det svar ni får på den här enkäten, redovisa synpunkter så blir det lättare att komma med synpunkter / ideer."

"Områden som är utanför men som direkt påverkas av samhällsomvandling hanteras inte tillräckligt bra. Markvärden påverkas ev men anses inte vara berörda. När så stor del av samhället påverkas så påverkas mer ex risk för marknadspåverkan på boenden i anslutning till nya gränser."

"Det har gång efter annat känts övergivet i gamla Gruvfogdegatan - där rivningen också blev stående över flera månader och man stirrade från huvudgatan i vad som närmast var ett övergivet hus utan en vägg, ett dockhus i en skräckfilm där tapeterna vajade och det som varit familjers bostäder var inget värt, eller som en plats där en bomb eller krig utspelat sig. Obekvämligt och övergivet. Riv snabbt - använd belysning, skapa minnesplatser snabbare som gabionerna på Ullspiran, gruvstadsparkens installationer i Iggesundsparken med bilder från Kirunas födelse mm. Det går att göra mycket mer än bara riva."

"Trygghetsboende för äldre. Se hur tex Örnsköldsvik har det."

"Kommer ihåg avvecklingsområdena! Med belysning, växter o aktiviteter. Det är deprimerande att bo här och inte våga gå där när mörkret faller. Ge oss ekonomisk möjlighet att välja annan ort, en stark anda byggs inte på att bakbinda befolkningen."

"Jag har redan skrivit så mycket och jag tycker att samhällsomvandlingen gör väldigt många bra saker men för att inte tappa invånare och engagemang tror jag det är viktigt att det finns skönhet, platser för vila, umgänge eller kontemplation, aktiviteter och historia runt omkring oss. Kiruna är ett rätt kallt och kargt samhälle och kanske är det extra viktigt just här med sådana saker."

"LKAB gör redan mycket. Kommunen behöver bli bättre. För LKABs del bidra mer till positiva och roliga aktiviteter i stan. Kanske världscup i skidor eller likande större evenemang."

"Dom enda jag träffar som är nöjda och positiva är husägare som fått sitt hus ersatt med en nyckel mot nyckel lösning. Hur man uppfattar samhällsomvandlingen beror nog till största delen hur man påverkas personligen."

"Rensa upp industriområden och bygg ett sammanhållet centrum för alla som önskar bo i närheten av centrum. Öppna för möjligheten att bo vid Luossa/Karhuniemi/Mattarahka. Se till att folk får bygga vettiga hus och förstör inte resten av stan med bygge av enkla småhus från ett fåtal leverantörer. En så homogen stad utseendemässigt kommer att bli förfärligt ful och tråkig. Flytta fler hus. Det kostar, men det går. Låt det kosta."

"/.../ Jag tycker att samhällsomvandlingen gör väldigt många bra saker men för att inte tappa invånare och engagemang tror jag det är viktigt att det finns skönhet, platser för vila, umgänge eller kontemplation, aktiviteter och historia runt omkring oss. Kiruna är ett rätt kallt och kargt samhälle och kanske är det extra viktigt just här med sådana saker."

"Transparans. Var så transparenta så ni nästan skäms. Där ligger rätt nivå."

"Mer transparent kommunikation. Vad händer, vad byggs, var byggs det, när är det klart? Det är en ekonomisk osäkerhet att ev få en så dyr hyra att du inte kan betala den efter några år. Då är en flytt nödvändig."

"LKAB borde sätta mer krav på regeringen att man inte bara kan pumpa ut pengar ur norrbotten utan att man ger tillbaka något så våra kommuner går på knäna."

"Lekparker för barn och andra aktiviteter som passar barn under ledighet och helger."

"Respekt för Kirunabornas åsikter, ex behålla brandstation, sjukstugan och Tuollatornen. De är en stor del av känslan av stolthet att vara Kirunabo."

"Ny och bättre område för Kirunafestivalen. Sedan flytten till nys centrum har man tappat mycket publik från andra delar av Sverige. Många kom hit för Kirunafestivalen var Sverige bästa festival.."

"Tänk Mönsterstad."

Har du ytterligare tankar eller förslag på vad LKAB skulle kunna göra bättre framöver för att samhällsomvandlingen ska ha Kirunabornas behov i fokus samt stärka trygghet, gemenskap och framtidstro? *Urval av enkätrespondenternas svar*

"Fortsätt att bygga och städa upp efter rivningar av gamla byggnader. Upprätta skyltar om namnen på huset när och varför de byggdes, varför de revs och vart de flyttades."

"Hoppas att grannar ges alternativ att få flytta vidare tillsammans och planritningsr ges att de som bodde nära skolor tidigare ges det alternativet igen för de som vill."

"Att LKAB i första hand anlitat företag som finns etablerade på orten, då får de som bor i Kiruna vara en del av stadsomvandlingen, känns som man för enkelheten anlitat företag från andra orter, tex lindbäcks, älvsbyhus, och andra modulhus byggare. På villa sidan kan man nog ordna det med närmare."

"Ta en mer personlig kontakt tidigare i processen. Stärk händelser och arrangemang som är starka för Kirunas identitet och även närvarande och delaktiga i dessa. Inte bara finansär."

"Alltid verka för Kirunas bästa. Inte motarbeta en stadsnära järnvägsstation, bland annat."

"Lkabs verksamhet är ett enormt hot mot hela Kirunas existens idag. Även om lkab hade återuppbyggt bostäder i tillräcklig omfattning är risken stor att många ändå lämnar Kiruna av andra orsaker. Därför måste lkab satsa kraftigt på attraktivitetshöjande åtgärder inom till exempel fritid, kultur och idrott. Flytta satsningarna från Luleå till Kiruna."

"Det ni framförallt behöver tänka på är hur ni bemöter kirunaborna och kommunicerar förändringar. Tex, innan prognosen kom, vi alla visste ju att den var på väg, vi väntade i flera år. När Andres Borg får frågan under kyrkflytten svara han nåt drygt "den kommer när den kommer" typ. Det är inte okej. Ni behöver vara mycket mer ödmjuka. Transparenta. Det jobbar kirunabor på lk. Rykten går fort. Vi är ett litet samhälle. En konkret sak är väl att ledningen/styrelsen kan komma hit, vara här i lite längre perioder, åka genom stan kl 16.00 en helt vanlig tisdag, se hur det dammar över luossaskolan från upplagen (sluta ljuga om att det är vattendimma och att det inte är farligt). Ledningen måste få se vad vi offerar för er. Det är en otrygghet, en oro för sitt eget hus. Ska vi byta taket nu, det börjar läcka in, eller ska vi vänta på inlösen? Sånt behöver man inte fundera på i andra städer. Och kommunen, de går på knäna. Eleverna i skolan frågar "varför har maten blivit så vattnig"? Ett samhälle ska väl ändå bli bättre och bättre, inte sämre för varje år som går."

"/.../ bygger ni 20 hus i Jukkas , se till att kommun bygger ny skola i dialog och VA anläggning som behövs i Jukkas och Laxforsen och är en lagstadgad underhållsskuld då kommun bara satsar i centrum för lkab pressar på , få kommun att direkt bygga VA och nya tomter på byggbar mark i Lompis och överallt där det finns färdiga detaljplaner , köp bort SBB från Tuolla tomt och bygg bostäder redan nästa sommar , som sagt har man lagt 10 år som plan då ska 200 småhus byggas 2026 , det hade jag löst lätt med LKABs resurser och ekonomi/.../ Bygg ikapp småhus så familjer inte konkurrerar mot företag som föds av lkab. Upphandlar man entreprenörer söder ifrån så får de jobbet om de inte hyr hus och straffar lokalsamhället. /.../

"Äldreomsorgen, kan man på något sätt hjälpa till där. Göra det mer attraktivt för personal med nya byggnader. Den frågan försvinner lite i mängden."

"/.../ Det är viktigt att bolaget tar fullt ansvar för alla kostnader och ersättningar som uppstår, så att kommunen inte belastas och den kommunala servicen inte försämras. LKAB bör säkerställa att varje rivd bostad och varje förlorad funktion ersätts med motsvarande ny bostad eller lokal, och att de nya områdena är färdigställda med service, grönområden, belysning och rekreationsytor innan inflyttning sker. Kultur- och samhällsvärden måste bevaras och kompenseras på riktigt. /.../ Transparens och dialog med invånarna är avgörande – boende måste ges reellt inflytande över beslut som påverkar deras vardag, och LKAB behöver bjuda in till kontinuerliga medborgardialoger där invånarnas prioriteringar tas på allvar. LKAB har dessutom en unik möjlighet att använda sitt statliga ägande för att påverka regeringen och säkerställa att kommunen får de förutsättningar som kommunfullmäktige krävt i sin kravlista. /.../ Om LKAB agerar på detta sätt – med långsiktighet, ansvarstagande och verkligt fokus på invånarnas behov – kan samhällsomvandlingen bli en möjlighet för Kiruna att växa med trygghet, gemenskap och framtidstro istället för att skapa osäkerhet och sociala glapp."

"Ge rätt hjälp med att ge rätt ersättning för fastigheter utan att förhandla bort kvadratmetrar och biutrymmen. Så jäkla illa."

"Mera av gamla bolagsområdet och sj-hus med rymd mellan gårdarna. Mindre av tråkiga lägenhetskomplex. Bygg föreningarnas hus där föreningar kan samlas och samarbeta. Mera visioner som visar vad ni vill åstadkomma som en helhet. Inte bara; här bygger vi 144 lgh ... osv Beskriv vad ni vill åstadkomma för att skapa framtidstro. Detta i samarbete med kommunen."

"Låt kommunen sköta jobbet med stadsplaneringen, låt de äga marken, rita detaljplanerna och sköta all planering."

"Lyssna, respektera, bidra. Uttryck er lite mer respektfullt mot Kirunabor och deras historia och liv i offentliga uttalanden och intervjuer."

"Undersöka mer vad kirunaborna vill ha. Satsa mer resurser på samhällsomvård, såna som kan va ute i fält. Möta gamlingarna som ska lära känna sitt nya område osv. Att det finns extra resurser ute i samhället pga av samhällsomvandlingen. Mer information. Mer tillmötesgående för de drabbade."/.../

"Det mesta går att göra bättre, hitills är den så kallade samhällsomvandlingen, påtvingade ekonomiska kaoset det som skapat oreda och brist på delaktighet, framtidstro."

"LKAB gör det jättebra! Det negativa är att de köper sig ur stadsflytten. Om de kan bygga och lämna över färdiga fastigheter som kommunen visat sig oförmögen att genomföra bra då skulle det kännas bättre."

Ytterligare synpunkter

Urval av enkätrespondenternas svar

"En ytterligare synpunkt är att samhällsomvandlingen inte får bedrivas med kortsiktiga tidplaner som riskerar att skapa osäkerhet för invånarna. LKAB:s nuvarande tidplan på tio år är ohållbar och behöver ersättas med en långsiktig, realistisk plan som ger tid för färdigställande av bostäder, service och infrastruktur innan någon flyttar in. Det är också viktigt att barnperspektivet, sociala mötesplatser och föreningsliv prioriteras i hela processen, samt att kulturmiljöer och rekreationsytor som elljusspår och grönytor bevaras. Kirunabornas framtidstro, trygghet och stolthet hänger på att stadsomvandlingen planeras med invånarnas behov i centrum, med verklig dialog, reellt inflytande och tydliga garantier för att kommunen och invånarna inte drabbas ekonomiskt eller socialt. Om detta uppfylls kan omvandlingen bli en möjlighet för Kiruna att utvecklas utan att förlora sin identitet, gemenskap och attraktionskraft."

"Det finns befintliga ritningar så det behövs inga ytterligare dyra arkitekter för att ge oss nyckel mot nyckel. Går inte källare att ordna under mark så går det lösa med förråd ovanför mark."

"Ersätt hus med vad det skulle kosta att bygga ett likadant och med lika stora tomter som det är idag."

"Man ska få rätt ersättning fullt ut utan att behöva förhandla flera gånger som sker idag."

"På ganska kort sikt kommer nya Luossaoområdet att isoleras från övriga tätorten. Det enda man får är all trafik till/från LKAB i närområdet."

"KNC, stenöknen, behöver mer grönska. Plantera träd längs vägarna på de få gräsplättar som finns. Vi ser inte längre vatten. Fixa fontäner, kanske med små dammar omkring. Parken nedanför hjampis blir ju så klart ett tillskott. Men hittar turisterna dit? Bygg en park längs Malmvägen där turister och Kirunabor kan sitta under träd skugga och umgås. Och framför allt, viktigaste av allt. Fixa för fan busshållplatserna vid stadshuset! Idiotiskt med massa bilar som står på tomgång längs Malmvägen från kyrkogården till Tuolla rondellen. Otroligt frustrerande och miljön med massa avgaser. Och rädda för guds skull gamla brandstation. Kanske placera den nära kyrkan."

"Att LKAB slutade ta in/ köpa Naturpassen är inte i hälsofrämjande riktning för personalen .. pengarna från Naturpassen går till ungdomsidrotten inom längdåkning och orientering."

"Bussar kvällstid till Jukkasjärvi för ungdomar och andra."

"Den här enkäten genomförs bara för att LKAB bättre skall kunna anpassa sin manipulation av opinionen."

"De bostadsområden som ska rivas på Luossavaara och Högalid är väldigt vackra, med många unika villakvarter. Att bygga nya områden med villor där husen skiljer från varandra tror jag kan uppskattas rejält. Det istället för att allt är detaljplanerat som på Lombolo."

"Bättre flyg- och tågförbindelser."

"Gör bättre! Gör rätt för er! Ersätt kommunen och invånarna bättre för allt ni tar. Vi hade hyfsat billiga boenden med normala planlösningar. Ordentliga kök och v-rum. Nu är det bara öppen planlösning och kök utan skafferier och inte nog med köksskåp för både mat och husgeråd. Förr var tvåorna på 65 kvm, nu är det treor på 65 kvm. Vi tvingas downsiza för att ha råd att bo. Jag blir arg när ni klappar er för bröstet och säger ni är rättvisa."

"Tusen Toner är viktig för Kirunas ungdomar som för stans stolta musiktraditioner in i framtiden. Gruvlavarna är Kiruna!"

"Glöm inte bort att alla invånare i stan betyder lika mycket för samhället. Oavsett om du har egen villa, bostadsrätt eller hyr. Tycker att villaägarna fått mest fokus hitintills. Värna om fortsatt närhet ut på skidspår, kommunicera med kommunen om kollektivtrafiken."

"/.../ Bygg inte för den lilla utsikt som finns! Exempel baltbarackerna efter kurravägen! /.../ Ta fram Erskins planer på att bygga i arktiskt klimat. Bygg smart och snyggt, inte billigt och fult. Vänd husen med balkongerna åt rätt håll i alla fall."

"Kämpa och se till att ha kul på jobbet och sparka och degradera inte folk som vågar se möjligheter i era organisationer för ni behöver alla som går glad till jobbet och inte kuvad, många entreprenörer och anställda vågar inte säga vad de tycker för då får de represalier av inköp eller kommunikation, det ska inte finnas om man vill staden väl, det är bara girigt och trångsynt, sista ord kämpa och se framtiden som en rolig möjlighet och låt kommun få växa !!!!! 🍌"

"Hjalmar Lundbohm sa: Vill ni ha bättre människor - nåväl, förbättra deras levnadsvillkor, höj deras löner, minska deras arbete, giv dem bättre föda, ljusare, vackrare rymligare bostäder, öka deras kunskaper, låt vetenskapen tjäna dem, konsten förfina dem, bered dem sunda förströelser och trygga deras ålderdom. Följ er grundares ord och Kirunaandan kommer finnas där. Förbättra våra levnadsvillkor - bygg trygga bostadsområden med lite biltrafik, gör grönområden i centrum och i alla nya bostadsområden och bygg klart allt innan folk får flytta in. Höj våra löner - genom att sänka våra boendekostnader. Vi kan inte ha en stad med bara nyproduktionshyra. Minska vårt arbete - gör det enkelt för oss att hinna med vardagslivet genom att bevara "5-minutersstaden" där vi har allt nära. Bygg affärer i bostadsområdena. Låt oss ha nära till motionsområden så vi enkelt hinner träna. Och se till att vi har grönområden för hundpromenader vart vi än bor. Giv oss bättre föda - se till att kommunen får sin ekonomi i balans så inte skolmat och äldreomsorgens mat påverkas av kommunens dåliga ekonomi orsakad av er samhällsomvandling. Ge oss ljusare, rymligare och vackrare bostäder - bygg bättre än ni gör idag. Öka våra kunskaper - ta ert ansvar för Kirunas skolor genom att ersätta kommunen ordentligt så de kan få ordning på skolan. Låt vetenskapen tjäna oss - bygg inte så snabbt som möjligt, utan bygg välplanerat baserat på forskning och kunskaper kopplad till bra stadsplanering. Låt konsten förfina oss - bevara det fina arkitektoniska gamla Kiruna genom att flytta fler byggnader och bevara mer detaljer. Bered oss sunda förströelser - gör allt i er makt för att varje förening ska överleva stadsomvandlingen. Ni kan inte kräva nyproduktionshyra av föreningarna. Trygga vår ålderdom - än en gång, se till att kommunen inte belastas av stadsomvandlingen så de inte klarar av sina huvuduppgifter."

Ytterligare synpunkter

Urval av enkätrespondenternas svar

" Att se LKABs logga överallt och reklam, till och med på tv får mig bara att må dåligt. Jag litar inte på någonting som kommer från LKAB längre. Tilliten är helt bruten. Jag litar lika lite på LKAB som jag litar på Vladimir Putin. LKAB försöker tysta all kritik och satsar stora pengar på att upprätthålla en osann bild av verkligheten. Det påminner starkt om samhällssystem som man absolut inte vill leva i. I den avslutande texten skriver ni om er vilja att utveckla Kiruna. Patetiskt. Ni utvecklar inte Kiruna, ni avvecklar Kiruna."

"Införa nyckel mot nyckel lösning för de som bor i bostadsrätter."

" Under min barn- och ungdomstid, när jag växte upp i Luossaoområdet var sporten vägen till gemenskap och samhörighet! Sporthall, Hockeyarenor, musiklokaler, små skidbackar, fotbollsplaner, tennisbanor mm."

" Numera är Kiruna till för alla som måste flytta och dom som bara jobbar här. Jag som är lite äldre men fortfarande jobbar har ingen plats här. Jag lär nog inte uppleva det nya Kiruna under min livstid tyvärr."

" Bygg inte så små lägenheter, och så trångt, vi är inte vana att bo så."

"Det är en skam att Kiruna kommun inte har varken stadsarkitekter eller stadsträdgårdsmästare och det syns, tyvärr. Se det som en del av er gärning att trygga sådana poster i kommunen."

"Är det rimligt att renovera hus som ska rivas inom kort? Detta för att få högre monetär ersättning medan det ersätts med funktion och ej skick för nyckel mot nyckel (vilket känns mer rimligt)? Hur rimmar det med hållbarhet?"

"Hur ersätter ni minnen och barndomsplatser? Vad är marknadsvärdet för detta?"

" Luossavaara området börjar bli en spökstad."

" Gång på gång river man kvarter och byggnader utan att ta vara på arkitekternas tanke när dom skapades. Den mångfacetterade arkitektur som finns i städer där byggnader byggs under olika tidsperioder med olika tank körs helt och hållet över med ett och samma storstadstänk."

"Utstråla positivitet i byggandet för ett gladare Kiruna."

"Sätt Kirunabornas behov i fokus och förstå hur otroligt stort ingrepp på staden gruvan orsakar. Kiruna, med allt det innebär, kommer försvinna. Det nya måste leva upp till standarden för det gamla. Det går inte bygga en ny stad som blickar ut mot fjällen, men det måste gå att bygga en attraktiv och spännande ny stad."

"Många Kirunabor och besökande tycker det är så kalt i NKC. Hur har man tänkt där? Förslag: hela affärgatan från Stadshuset och ner borde få en rad med träd och ' plattan' utanför Stadshuset när få nåt grönt plantage av nåt slag."

" Vara tydliga gentemot ägaren staten om att kommunen behöver stöd"

"Ändå tycker jag att många gör ett bra jobb med en svår sak, att ställa om en hel stad."

"Stödja idrott och då speciellt vinteridrott. Lycklig i Kiruna är hen som ser positivt på snö och vinter ..ser möjligheterna som snön ger. Många och fina längdspår är också hälsofrämjande för både gammal som ung."

"Flytta så många gamla hus som möjligt, även privatbostäder. Se till att de som berörs får lika stora hus, stora tomter med allt de hade innan. Garage, grillkåtor, biutrymmen etc. Vi ska inte få sämre livskvalitet för att ni tar vår stad. Ut med alla uppgifter ni har. Kommer det en SO 3? När? Hur kommer staden se ut då? Vår stadsplanering blir helkonstig när ni inte släpper all info. Nu har vi storhandelsområde mitt i centrum. Det blir ju jättekonstigt när man sedan fortsätter bygga på andra sidan Malmvägen. Ni ger inte kommunen bra planeringsföretsättningar. Skaka lös marken av ägaren staten. Det ni tar ska ni ge tillbaka. Inte tränga ihop oss som sillar i dyra lägenheter. Hyrestrappa, vilket skämt! Han ökar snabbare än inflationen och lönerna hänger inte med."

"Inte ge Kiruna kommun pengar i ersättning för byggnader och låta dem uppföra nya. Pengarna har en förmåga att försvinna och nya byggnaderna uteblir. Och ifall en villa blir inlöst i ekonomisk ersättning till ägaren så borde ändå LKAB uppföra en motsvarande byggnad och sälja."

" I stadsplanen för Kirunas nya stadskärna fanns en tydlig vision att ingen i det nya centrumet ska bo längre än tre kvarter från naturen tack vare de gröna fingrarna. En fantastisk vision i en stad där många invånare bosatt sig just för friluftslivets närhet och enkelheten att ta sig ut. I och med gruvans utökade deformationszoon påverkas nu i stort sett allt av gamla Kiruna. Ett av få områden som inte påverkas är Lombolo. En stadsdel som lockar många just för närheten till naturen. Förstör inte ett befintligt attraktivt område med osmarta förtätningar. På Lombolo finns omkring 25 villakvarter som ligger max tre kvarter från det fina grönområde som Lombolospåret utgör. Utöver villakvarteren har vi även lägenhetsområdena på Glaciären, Tarfala och Planerna. Vi pratar om hundratals människor som bor max tre kvarter från naturen. Att förstöra Lombolospåret vore en förödande stadsplanering som skulle förstöra ett stort befintligt attraktivt bostadsområde. Livskvaliteten skulle försämrats för hundratals Kirunabor, både på Lombolo och utanför Lombolo då Lombolospåret används av långt fler än de som bor i anslutning till spåret. Många tar sig till det spåret från andra delar av staden då det är så attraktivt."

Analys av enkätsvar & nästa steg

Analys & viktiga take-aways från enkätsvaren:

- Det finns en stor oro för hur den **framtida boendemiljön och livskvaliteten** i Kiruna kommer att påverkas. Rekreatiomsområden, närhet till naturen, föreningsliv och mötesplatser är centrala delar av det som gör Kiruna attraktivt att bo och leva i. Ovissheten kring hur dessa frågor ska hanteras – och i vilken omfattning LKAB kommer att engagera sig – skapar osäkerhet och riskerar att få familjer och andra invånare att överväga att flytta. Tydliga och långsiktiga insatser inom dessa områden kan däremot minska otryggheten och stärka framtidstron.
- De demografiska **grupperna 30–49 år och 50–65 år är generellt mer kritiska och oroliga**, och upplever i större utsträckning än gruppen 65+ att utvecklingen under samhällsomvandlingen har varit negativ. Det framträder samtidigt en **tydlig trend där personer över 65 år är överrepresenterade bland dem som är mest positiva**, exempelvis när det gäller acceptansen för samhällsomvandlingsprocessen och framtidstron eller hur tryggheten och gemenskapen har påverkats av samhällsomvandlingen.
- Den här undersökningen **fångar inte ungdomarnas perspektiv**, vilket är en viktig aspekt att beakta. För att nå denna grupp behövs en separat insats som specifikt undersöker de frågor som berör ungdomar samt deras syn på framtiden.
- Analysen visar att många av de återkommande utmaningarna och orosmomenten **är tydligt sammanlänkade**. Exempelvis påverkar de faktorer som formar acceptansen för samhällsomvandlingsprocessen även upplevelsen av trygghet och framtidstro för Kiruna – och är samtidigt områden där Kirunaborna uttrycker en stark önskan om större inflytande.
- Rättvist ekonomisk kompensation är det mest frekvent återkommande temaområde i kirunabors fritextsvar, och kommentarerna belyser båda komplexiteten och **kompensationsmekanismernas breda påverkan**. (Ex. påverkan på bostadsmarknaden; invånarnas privatekonomi genom hyror i nyproduktion; kommunens ekonomi genom avskrivnings- och förvaltningskostnader).
- Enkätresponenterna är i stort sett eniga om att LKABs gruvverksamhet är viktigt för Kirunas livskraft och det finns acceptans för att samhället behöver anpassas för att möjliggöra fortsatt produktion. Däremot uttrycks oro och otrygghet kring **hur** denna process ska genomföras, i vilken takt den sker och om Kiruna även efter samhällsomvandlingen 2.0 kommer att vara en attraktiv plats att bo och leva på.
- För att motverka eventuell utflyttning och samtidigt bygga en attraktiv stad behöver utvecklingsarbetet utgå från behoven hos de **demografiska grupper som upplever sig mest påverkade av stadsomvandling vol. 2**. Enligt denna enkät gäller det framför allt barnfamiljer samt arbetande vuxna i åldersgrupperna 30–49 år och 50–65 år. Samtidigt behöver Kiruna vara en plats där man både kan välja att flytta in, vilja stanna kvar som ung vuxen och känna trygghet i livets senare skeden – vilket gör utvecklingen av bostadsmarknaden samt vård, skola och omsorg till avgörande faktorer.
- Hos Kirunaborna finns en tydlig önskan om mer konkreta och lättförståeliga målbilder för hur Kiruna ska utvecklas, liksom en **avsiktsförklaring från LKAB om att ta ansvar för helheten** – även inom områden som inte faller under direkta sakägarfrågor. Detta bedöms vara viktigt för att stärka framtidstron för Kiruna.
- Exempel på insatser som faller under "helheten" är att **säkra föreningarnas framtid och värdesätta rekreatiomsområden och närhet till naturen** - som anses som viktig delar av livskvalitén, meningsfull fritid och stadens identitet.
- Kirunabor efterfrågar större transparens och ökat förtroende, men också en mer frekvent, respektfull och personlig dialog som faktiskt leder till inflytande. Invånarna vill ha fler möjligheter att påverka utvecklingen – både när det gäller den egna bostaden, samhällets övergripande utveckling och konkreta frågor som exempelvis flytt av kulturhistoriska byggnader – och **att dessa dialoger resulterar i ett reellt och tydligt inflytande**.

Nästa steg: dialog, samhällsengagemang & strategier för ökad framtidstro

Fortsatt dialoginsatser

Ungdomar och unga vuxna

- Specifikt undersöka frågor som berör ungdomar samt deras syn på framtiden.
 - Vad krävs för ökad framtidstro
 - Hur kan det som är bäst med Kiruna förstärkas
 - Samarbeta med kommunen i dessa dialoger
- Projekt och insatser utifrån resultaten
- Utvecklingsfond för event, konst, kultur, natur osv projekt ungdomar & unga vuxna vill initiera och driva

Strategi för föreningsliv

Lösa och förebygga lokalproblematik

- Samlad behovsanalys och kraftsamling som kan jämföras med flytten av handel från GKC till NKC
- Föreningslivssamordnare på LKAB
- Nära samarbete där föreningslivet ska kunna föreslå vilka insatser behövs, påverka hur projekt & processer planeras och genomförs
- Bygg ett modernt och engagerande föreningshus (tillsammans med föreningarna): för de som redan har påverkats, kommer påverkas i närtid
 - skapa möjligheter för gräsrot-initiativ

Konkreta tema-dialoger & projekt

Prioritera & bjud in

- Identifiera frågor som Kirunabor ska kunna ha inflytande i samhällsplaneringen. Ett exempel kan vara utformning och funktioner i kommande gruvstadsparker.
- Flera områden...
 - Rekreatiomsområden
 - Tillgänglighet
 - Kulturhistoriska byggnader
- Löpande & återkommande upplägg för dialog
- Samarbetsprojekt

Internt på LKAB

Ökad kunskapsläge, rapportering i ledningsgruppsnivå

- En gemensam målbild: LKABs ansvar: samhällsomvandlingen & Kirunas attraktivitet
- Ett gemensamt lärande i syftet att förstå skillnaden mellan:
 - Kommunikationsarbete & samhällsengagemang
 - Fastighetstransaktioner och produktion & utveckling av attraktiva livsmiljöer
- Prioritera och sätta mål
 - Tydliga insatser
 - Uppföljning

Öppen & lärande process

Respektfull samhällsengagemang, utvärdering av insatser

- Insatser väljs ut och planeras i dialog med samhällets representanter
- Insatser utvärderas, resultaten integreras till nästa antaganden, möjlighet att påverka ges
- Samarbetsprojekt som bygger samhället starkare och där LKAB är med som partner, men inte nödvändigtvis den som bestämmer eller måste synas

Uppföljning av indikatorfrågor

Acceptans, Framtidstro & Inflytande

- Indikatorfrågor ska följas upp årligen via en likande enkät med jämförbart urval

Hifab